

TARTU ÜLIKOOL
SOTSIAALTEADUSTE VALDKOND
NARVA KOLLEDŽ
ÕPPEKAVA „KOOLIEELSE LASTEASUTUSE ÕPETAJA MITMEKEELSES
ÕPPEKESKKONNAS“

Heidi Nurmela

**LASTEAIAÕPETAJATE TOIMETULEK ÕPPE-KASVATUSTEGEVUSTE
KORRALDAMISEGA ERIOLUKORRA TINGIMUSTES NENDE ENDI JA
LAPSEVANEMATE HINNANGUL KOLME LASTEAIA NÄITEL**

Bakalaureusetöö

Juhendaja Katrin Saluvee MA

Narva 2021

Kinnitus

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandus allikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

.....

/tööautoriallkiri/

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
1. TEOREETILISED LÄHTEKOHAD ÕPPE-KASVATUSTEGEVUSTE KORRALDAMISEST KOOLIEELSES LASTEASUTUSES JA TOIMIMISEST ERIOLUKORRA TINGIMUSTES	5
1.1 Alushariduse omandamine koolieelses lasteasutuses	7
1.2 Õppe-kasvatustegevuste korraldamise põhimõtted	10
1.3 Õppe-kasvatustegevuste korraldamine eriolukorra tingimustes	14
1.4 Õpetaja õppe-kasvatustegevuste läbiviijana	19
2. UURIMUSE METOODIKA	21
2.1 Mõõtevahendid	22
2.2 Uurimisprotseduur	23
2.3 Valim	25
3. UURIMISTULEMUSED JA ANALÜÜS	26
3.1 Õpetajate toimetulek õppe-kasvatustegevuse korraldusega eriolukorra ajal	26
3.2 Lapsevanemate hinnangud õppe-kasvatustegevuse korraldusele eriolukorra ajal	31
3.3 Arutelu	37
KOKKUVÕTE	40
SUMMARY	42
KASUTATUD ALLIKAD	45
LISAD	49
Lisa 1. Intervjuu küsimused õpetajatele eriolukorra kohta	
Lisa 2. Lastevanemate hinnang õppe-kasvatustegevuse korraldamise kohta eriolukorra ajal	

SISSEJUHATUS

Õppimine on elukestev protsess, kus laps õpib läbi vaatlemise, kogemuste, katsetuste ja mängu kaudu. Alushariduse eesmärk on lapse arengu toetamine enne kooli astumist ning luua soodsad tingimused lapse kasvamiseks; lasteaias käiva lapse vanematega koostöö tegemist ning lastevanemate toetamist. Lähtudes, et laps viibib suurema aja oma päevast lasteaias, usaldab lapsevanem oma lapse hariduse omandamise lasteaia kätte. On oluline arvestada iga lapse arengutasemega, lapse huvidega ning lapse individuaalsusega nii kodus kui lasteaias. Lähtudes õppe-kasvatustegevustes lasteaia tööd reguleerivast koolieelsest lasteasutuse seadusest ja koolieelsest lasteasutuse riiklikust õppekavast, saab laps omandada osaoskused täiel määral. KOV peab tagama lasteaia kohta kõigile eelkooliealistele lastele, kelle vanem seda soovib, alushariduse omandamiseks.

Maailma tabas aastal 2020 koroonaviirus, mis võttis pandeemilised mõõtmed. Koroonaviirus levis ka Eestisse ning laienes üle riigi. Vabariigi valitsus kuulutas 12. märtsil 2020 välja eriolukorra. Vastu võeti karmid otsused sulgeda koolid, asutused, kehtestati 2+2 liikumisnõue. Lasteaia töötasid vajaduspõhiselt, et tagada eesliinil olevatele lastevanematele koht lasteaias käivale lapsele. Haridusasutused läksid üle distantsõppele.

Antud bakalaureusetöö teema valiku põhjenduseks oli teema aktuaalsus eriolukorra lõppemisel. Uurimisprobleem oli järgmine: eriolukorra ajal suleti lasteaia või töötasid lasteaedades valverühmad, tagades lapsele lasteaia kohta, kelle vanemad vajavad lapsele lasteaia teenust eriolukorra ajal. Koolieelse lasteasutuse seadus näeb ette, et lastel peab olema võimalus alushariduse omandamiseks riikliku õppekava alusel. Juhised õppetegevuse korraldamiseks eriolukorra ajal puudusid ning lasteasutustel tuli leida meetodid õppetegevuste läbiviimiseks toetamaks laste arengut oodatavate saavutamata jäänud pädevuste saavutamiseks.

Töö eesmärgiks oli selgitada välja lasteaiaõpetajate poolt õppe-kasvatustegevuste läbiviimiseks kasutatud meetodid eriolukorra ajal ning lapsevanemate hinnang õppe-kasvatustegevuse korraldamisele eriolukorra ajal. Uurimistöö tulemusena koostas töö autor soovitusel lasteaiaõpetajatele õppe-kasvatustegevuse korraldamiseks distantsilt.

Uurimuse eesmärgi saavutamiseks lähtuti järgmistest uurimisküsimustest:

1. Kuidas kavandasid kolme lasteaia õpetajad õppe-kasvatustegevusi, lähtuvalt õppekavas seatud eesmärkidest, omandamaks puuduolevad osaoskused eriolukorra ajal?
2. Kuidas hindasid lapsevanemad õppekasvatustegevuste korraldamist eriolukorra ajal?

Bakalaureusetöö eesmärkide saavutamiseks töötati läbi teemaga seonduvad seadused, artiklid, kirjandus ja teostatakse intervjuud, kogutakse ankeetküsitlused. Uuringu valimi moodustasid Eestimaa kolme lasteaia lasteaiaõpetajad ja lastevanemad. Lastevanemate seas viidi läbi ankeetküsitlus. Metoodika osas tuuakse välja valimi kirjeldus andmekogumise ja andmeanalüüsi põhimõtted. Töö viimases osas esitatakse uuringu tulemused ja analüüs. Intervjuu ja ankeetküsitluste põhjal saadud tulemused koguti kokku töö kogu uurimusliku osa (teooria, uuringud, küsitlused jms), lasteaiaõpetajate ja lapsevanemate soovitusel õppe-kasvatustegevuste korraldamiseks distantsõppes.

Töös on kasutatud kombineeritud lähenemisviisi, kvalitatiivset ja kvantitatiivset uuringut, kus kasutati andmekogumisinstrumentina individuaalintervjuusid ja ankeetküsitlusi. Metoodika osas tuuakse välja valimi, andmekogumise ja andmeanalüüsi põhimõtted.

Uurimistöös on kasutatud järgmiseid uurimisviise: valimi kirjeldus, mõõtevahendid, uurimisprotseduur, uuringu tulemused, uuringu tulemuste analüüs ning arutelu ja soovitusel.

Intervjuu küsimustega koguti infot õpetajate seas eriolukorras toime tulemisega. Uuringu tulemustes kasutati õpetajate vastuste põhjal koostatud intervjuude analüüsi. Ankeetküsitlusega selgitati välja lastevanemate hinnang õppe- kasvatustegevuse korraldamise kohta eriolukorra ajal.

Bakalaureuse töö teoreetilises osas viidati T. Niiberg, M. Linnas, M. Jürimäe, J. Treier, M. Männamaa, I. Marats, E. Hiimäe, K. Kivisaar jt autoritele. Kasutatud on 30 allikat, millest 6 on võõrkeelsed.

1. TEOREETILISED LÄHTEKOHAD ÕPPE-KASVATUSTEgevuste KORRALDAMISEST KOOLIEELSES LASTEASUTUSES JA TOIMIMISEST ERIOLUKORRA TINGIMUSTES

Teoreetilises osas annab töö autor ülevaate alushariduse omandamisest koolieelses lasteasutuses, õppe-kasvatustegevuste korraldamise põhimõtetest ning õpetajast kui õppe-kasvatustegevuste läbiviijast erinevate autorite ning teoreetikute poolt. Samuti tutvustab autor õppe-kasvatustegevuste korraldamisest eriolukorra tingimustes, mis aitab luua ülevaate lasteaednike toimimisest eriolukorras.

Alushariduse omandamine koolieelses lasteasutuses on lapsest lähtuv, kus pööratakse tähelepanu lapse heaolule ja pakutakse lapsele erinevaid õpiväljundeid ning toetatakse lapse arengut läbi erinevate aspektide.

Lasteaed peab olema koht lapse igakülgseks arenguks ning üha enam on koolieelsel lasteasutusel oluline roll lapse arengus (Niiberg, Linnas 2007: 113). Alushariduse võimaldamine loob tugeva aluspõhja edasisel haridusteel. Alusharidus annab eelduse, et lapsest kasvab elukestev õppija. Alusharidus on tugevaks vundamendiks millele toetuda. (Jürimäe, Treier 2008: 85) Alushariduse omandamine algab peale juba sünnihetkest ning on alguseks lapse edasiseks hariduse teeks (Niiberg, Linnas 2007: 114). Koolieelse kasvatuseteoreetiku ja pedagoogi Fr. Fröbeli hinnangul oli lasteaed kasvatusasutus, mille eesmärgiks oli lapse võimete ja tundeelu arendamine, pakkudes lapsele elamusi ning läbi mille on lootust ka koduse kasvatusetaset tõsta. Fröbeli pedagoogika põhimõtted said lasteaedades levinuks ning mõjutasid koolieelse pedagoogika arengut. (Elango 1940; Jürimäe, Treier 2008: 150-153 kaudu) Õppe- ja kasvatustegevus toetab lapse individuaalsust ja arvestab lapse arengupotentsiaaliga, toetab lapse arengut, kus laps õpib iseseisvust ning mille toel suudab laps toime tulla ümbritseva maailmaga.

Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk on toetada laste kehalist, vaimset ja sotsiaalset, sealhulgas kõlbelist ja esteetilist arengut, et kujuneksid eeldused igapäevaeluga toimetulekuks ja koolis õppimiseks (Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava 2008). Piaget on arvamusel, et lapsed omandavad oma teadmised kogemuste kaudu, olles seejuures aktiivsed õppijad. (Jürimäe, Treier 2008: 71 kaudu) Lasteaia õpetajal soovitatakse laste paremaks kooliks ettevalmistamiseks tutvuda kooli õppekavaga. Mis ühtlasi lihtsustab ka lapsevanemaga

koostöö tegemist, kellel on omad nõudmised kooliks ettevalmistamisel. (Jürimäe, Treier 2008: 85)

Õppe-kasvatustegevuste korraldamine eriolukorra tingimustes on koostöö lasteaia, lasteaiaõpetaja ja lapsevanema vahel, kus kõik osapooled panustavad võrdselt lapse arengu toetamisele distantsilt, lähtudes seatud eesmärkidest ja puuduolevatest osaoskustest, mis lapsel on jäänud omandamata.

Õpetaja oskab tekitada lapses loomulikku huvi kasutamaks selleks last ümbritsevat keskkonda (loodust ja ühiskonda) uute teadmiste, nähtuste ja kogemuste saamiseks, luua selleks lapsele turvaline keskkond mis soodustab arengut ja võimaldab kogeda eduelamusi (Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava 2008). P. Kropp peab laste hariduse täiendajateks lapsevanemaid, kellel on selles oluline roll, võimaldades lapsele koduseid ülesandeid, muuseumide ja näituste külastamist, pakkudes lapsele erinevaid võimalusi. (Niiberg, Linnas 2007: 111)

Õpetaja, kui õppe-kasvatustegevuste läbiviija oskab toetada lapse loovust, pakkuda eduelamusi, teha koostööd kolleegidega ja lapsevanematega, toetamaks lapse mitmekülgset arengut.

Õpetajal peavad olema suured teadmised, et last arendada ja õpetada. Toetudes oma põhjalikele teadmistele, teab õpetaja kuidas laps maailma avastab, kuidas leida vastused lapse küsimustele, kuidas lahendada tekkivaid probleeme, arvestada laste vajadustega, kuidas luua last toetav keskkond, milliseid õppematerjale kasutada lähtuvalt lapse arengule ja vajadusele (Jürimäe, Treier 2008: 93) Õpetaja on see, kes soodustab lapse kasvamist aktiivseks vastutus-, otsustus- ja valikuvõimeliseks, kus laps õpib teistega arvestamist, tegema koostööd ning laps oskab oma käitumist korrigeerida vastavalt oma otsusele ja tunnustatud käitumisnormidele. Õpetaja aitab kujundada lapse terviklikku maailma tunnetust ja toetab last mõistmaks ümbritsevat maailma. Õppe- ja kasvatusküsimuste lahendamisel toetab õpetaja lapsevanemaid ja vajadusel annab nõu. (Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava 2008) Keskkonna loojana, arengu toetajana ja suunajana on õpetaja oma hoiakute, uskumuste ja väärtushinnangutega loonud lapse jaoks lasteaia sobiliku õhkkonna (Niiberg, Linnas 2007: 9).

1.1 Alushariduse omandamine koolieelses lasteasutuses

Esimeses alapeatükis annab töö autor ülevaate nii alushariduse omandamisest kui lapse arengu definitsioonidest erinevate autorite ning teoreetikute poolt. Samuti tutvustab autor lapse arengu toetamist lapsevanema poolt, mida toetab lasteaed ning kuidas koostöö lasteaia ja lapsevanema vahel toetab lapse arengut.

Lapse sotsiaalne areng peab tagama ühiskonnas elamiseks vajalike sotsiaalsete oskuste ja pädevuste omandamise. Lapse esmane ja kõige mõjuvõimsam arengukeskkond on perekond. Koolieelses eas on lapse arengus kõik lapse eluaastad suure tähtsusega. On oluline meele pidada, et lapsed arenevad erinevas tempos. (Männamaa, Marats 2009: 6-7) Lapse areng on muutuv, kus võib täheldada kvantitatiivseid kui kvalitatiivseid muutusi. Lapse areng koosneb kolmest komponendist: intellektuaalne ehk vaimne ehk kehaline ehk kognitiivne, teiseks sotsiaalne ja emotsionaalne ja kolmandaks füüsiline ehk kehaline ehk psühhomotoorne areng. Arenguks vajame pidevat uute mõistete, tähenduste, teadmiste ja oskuste omandamist. Õppimine on protsess mille käigus omandame püsivad muutused oma käitumises. (Veisson, 2017: 10)

Koolieelne lasteasutus on õppeasutus, mis pakub koolieast noorematele hoiu võimalust ja võimaldab omandada alusharidust. Lasteaia kohustus on omalt poolt igati toetada lapse perekonda ning kaasa aidata lapse kasvamisele ja arenemisele ning seejuures lähtuda lapse eripärast ja individuaalsusest. (Koolieelse lasteasutuse seadus 1999). Laps õpib läbi mängu ja läbi aktiivsete tegevuste. Laps tahab matkida, avastada, katsetada, uurida, vaadelda, suhelda jms. Laps on üks osa õppetegevusest, kes on aktiivne osaleja, tundes rõõmu sellest mida ta teeb. (Õun, Nugin 2017: 191) Alusharidus on kogumik mis on loodud lapsele tema edasijõudmiseks igapäevaelus ja koolis, kogumik täis teadmisi, vilumusi ja käitumisnorme, mida on võimalik omandada nii lasteaias ja/või kodus. Lasteasutuse kohustuste hulka kuuluvad lapse ealiste, sooliste, individuaalsete vajaduste ja iseärasustega ning kujundada lapsest terviklik isiksus luues selleks soodsad võimalused ja tingimused. Lasteaed loob võimalused lapse tervise tugevdamiseks ja hoidmiseks ning soodustada tema emotsionaalset, kõlbelist, sotsiaalset, vaimset ja kehalist arengut. (Koolieelse lasteasutuse seadus 1999) Laste päev on lõimitud mängude, tegevuste, vabategevuste ja õpetaja poolt kavandatud õppetegevustega. Tegevused on planeeritud paindlikena, kus on arvestatud laste huvidega, meid ümbritseva keskkonnaga, ning vajadusel saab õpetaja tegevusplaanis sisse viia

muudatusi. (Õun, Nugin 2017: 193) Lasteasutuse kodukorra, mis reglementeerib lasteaia tööd, koostab direktor ning esitab seejärel kodukorra dokumendi lasteaia hoolekogule kinnitamiseks. Direktori loodud ja hoolekogu poolt kinnitatud dokument on täitmiseks ja see on kohustuslik mida järgivad lapsed, vanemad ja lasteasutuse töötajad. Kodukorraga on võimalik tutvuda lasteasutuse kodulehel, see on avalik dokument. Õppeaasta on kinnitatud õppekavas, millest lähtuvalt kestab õppeaasta õppe algusest (1. septembrist) ühel kalendriaastal uue õppe alguseni järgmisel kalendriaastal. Lasteasutuse tööaeg on kooskõlas valla- või linnavalitsusega. Valla- või linnavalitsus koostöös hoolekoguga, kelle ettepanekul otsustatakse lasteasutuse aastaringne või hooajaline tegutsemine ning lasteasutuse lahtioleku aeg. (Koolieelse lasteasutuse seadus 1999) Igal lapsel on õigus haridusele arvestades, et laps tuleb eelnevalt põhjalikult ette valmistada iseseisvaks eluks ühiskonnas ja ta tuleb üles kasvatada. ÜRO osariigid tunnustavad lapse õigust haridusele tehes alghariduse kõigile lastele kohustuslikuks ja tasuta kättesaadavaks. Valmistavad ette hariduse ja erialase informatsiooni ning juhendmaterjalide kättesaadavuse kõigile lastele. (Lapse õiguste konventsioon 1991) Pedagoog toetab lapse eneseusaldust ja vaimset erksust, pakkudes lapsele igakülgset abi ja on toeks alushariduse omandamisel. (Koolieelse lasteasutuse seadus 1999) Traditsioonid, haridus ja kasvatus on omavahel tugevalt seotud, mis alateadvuses on üles ehitatud meie lapsepõlve kogemustele, mis väljenduvad jäljendamisele ja matkimisele (Jürimäe, Treier 2008: 48). Lapsevanemate tähtsamaks ülesandeks lapse kasvu protsessis on lapse tunnustamine ja austamine, aidates tuua välja lapse individuaalsed anded ja tugevad küljed (Hiimäe, Kivisaar 2011: 8). Lapse tähtsamad arengu etapid on väikelapseiga ja koolieelne iga. Lapsevanemale on soovitatav ja kasulik viia ennast lasteaiaeluga kurssi ja luua lasteaiaiga hea kontakt, panustades nii lapse arengusse. (Hiimäe, Kivisaar 2011: 138) Lastevanemate kaasamine kodu ja lasteaia vahelisse koostöösse loovad parimad tingimused laste parimale arengule. Lapsevanemad on lapse esmased õpetajad, võttes selles töös appi lasteaia, kui oma partneri. (Jürimäe, Treier 2008: 200) Vastastikusel mõistmisel ja lugupidamisel üles rajatud suhted laste ja lastevanematega on eelduseks laste arenguks ja kasvamiseks õpetaja loodud tingimustes. Õppe- ja kasvatusküsimustes on õpetajad kohustatud nõu andma lasteaialaste vanematele kui ka piirkonna kodus kasvavate laste vanematele. (Niiberg, Linnas 2007: 9)

Vanematel on õigus olla kursis lasteasutuse õppe- ja päevakavaga ja lasteasutuse töökorraldusega ning järgides lasteasutuse päevakava, tuua ja viia ära oma last lasteasutusest vanemale sobival ajal. Lapsevanemal on õigus nõuda lapse mitmekülgselt arenguks ja

kasvamiseks sobivaid tingimusi ja pakkuda omapoolset abi nende tingimuste kujunemisele. Lapsevanematel on lasteasutuses kohustus lapse arenemiseks ja alushariduse omandamiseks luua selleks soodsad tingimused ning pidama kinni lasteasutuse päevakavast ja laste tervisekaitse ja tervise edendamise nõuetest. (Koolieelse lasteasutuse seadus 1999) Täiskasvanuna seame me endile eesmärgiks luua igale lapsele kasvukeskkond, mis toetab tema arengut ja arvestab lapse eripäradega (Hiimäe, Kivisaar 2011: 134).

1.2 Õppe-kasvatustegevuste korraldamise põhimõtted

Teises alapeatükis tutvustab töö autor nii õppe-kasvatustegevuste põhimõtteid kui õppekava definitsiooni erinevate autorite ja teoreetikute poolt. Lisaks annab autor ülevaate lapsekesksest kasvatusest ja õuesõppest, mis toetavad lapse arengut arvestades laste erineva arenguga, vajadustega ja huvidega.

Laps, kes õpib maailma tunda, õpib seda läbi “Miks?” küsimuste. Kui lasteasutuse õppekava on koostatud selliselt, et laps saab oma küsimustele vastused, siis on õppekava üles ehitatud lapse arengust lähtuvalt. Iga laps on eriline, kellel on omad huvid ja soovid ning see kõik on seotud lapse temperamendist, kasvukeskkonnast jms. Samas on lastel rühmas ka mingi mingi kindel ühine soov, mida õpetaja saab kasutada planeeritava õppetegevuse läbiviimiseks. (Treier, Jürimäe 2008: 70). Õpikeskkond kus läbi viia õppe- ja kasvatustegevusi peab toetama lapse arengut ning tagama lapsele füüsilise ja vaimse heaolu. Pakkuda lapsele turvalist keskkonda, sobivad tingimused õppimiseks ja kaasata teda õppetegevustesse. Lähenedes õppe- ja kasvatustegevusest konstruktivistliku vaatenurga alt, saame suunata lapsi aktiivsemalt omandama teadmisi, võttes aluseks oma senised teadmised. (Haridus- ja Teadusministeerium 2017) Õppekava on üks osa meie kultuurist, väärtustest, ühiskonnast ning õpetajal tasub võtta kõiki komponente: inimene, õppimine ja teadmised eraldi (Treier, Jürimäe 2008: 57). Lasteasutuse õppekava (2008) on koostatud kindlate põhimõtetega, kus arvestatakse lapse vajadustega, milles on seatud eesmärgid lähtuvalt kooskõlas lapse arenguga. Õppekava on dokument, mis on aluseks hariduse andmisel aga on samal ajal ka paindlik. (Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava, 2008. Ross; Õun jt 2017:24 kaudu) Soome alushariduse õppekava on Pentti Hakkarainen (2008) kirjeldanud lapse arengut

toetavaks tervikuks, millel on eriline rõhk mängul ja looval tegevusel, mis on oma olemuselt sama suunitlusega nagu Eesti riiklik õppekava.

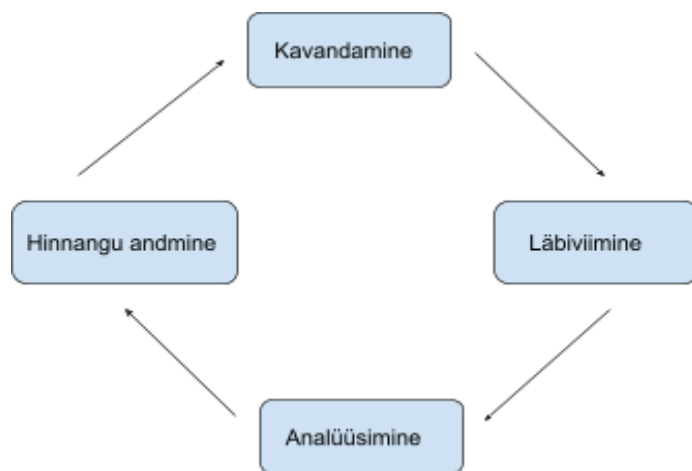
Riiklik õppekava on üks olulisematest dokumentidest, millele toetudes saab õpetaja planeerida oma tööd nii pikemas ajas kui lühemaks perioodiks. Kavandades õpet ühe lapse tasandil, annab see õpetajale võimaluse tutvuda lapse perekonnaga, vanemate kasvatusväärtustega ja luua ühine side kodu ja lasteaia taotluste vahel. Õppekava võimaldab ka info vahetust, kasvatusväärtuste kooskõlastamist, lapse individuaalsusega arvestamist erinevate pedagoogide (rühmaõpetajad, muusika- ja liikumisõpetaja, spetsialistide jt) vahel. (Hujala 2004; Jürimäe, Treier 2008: 88-89 kaudu) Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava on koostatud lapse arengu toetamiseks, mis on seotud last ümbritsevast elust ja keskkonnast. Planeerides õppetegevusi ja märgistades eesmärgid lõimitakse tegevusplaanis omavahel kuulamine, kõnelemine, kirjutamine ja lugemine, vaatlemine ja uurimine, võrdlemine ja arvutamine ning rakendatakse erinevaid liikumi-, muusika- ja kunstitegevusi. (Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava, 2008. Ross; Õun jt 2017:24 kaudu) Õppekava alusel tuleb last arendada igal tema arenguetapil. Laps omandab erinevad õpioskused nagu: teabe hankimine, teadmiste ja oskuste omandamine ning uurimine ja katsetamine. Lapsed omandavad oma uued teadmised kõige paremini argisituatsioonides. Keskkond lapse ümber peab olema stimuleeriv, positiivne ja julgustav. Väga oluline on lasteaialapsel kujundada sotsiaalseid esmaseid oskusi. (Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus, 2009. Ross; Õun jt 2017:24 kaudu) Pakkudes lapse vaimule ja kehale tegevust ning lastes lastel teha ise valikuid, saame neid suunata õppima ja omandada vajalikke kogemusi. Pakkuda lapsele ümbrust, mis annab võimalusi uute kogemuste jaoks, võimaldada lapsele regulaarset kontakti omaealistega, olla eeskujuks oma loovusega, lubada lapsel teha valikuid. (Hiimäe, Kivisaar 2011: 115-116)

Viimasel ajal lähtutakse lapsekesksest kasvatuses, kus tähelepanu keskpunktis on laps. Lapsekeskse kasvatuses eesmärk on, et laps oleks aktiivne õppija, kes õpib läbi mänguliste ja lõimitud tegevuste. Õppimine tähendab õppija kognitiivset aktiivsust, kus laps on aktiivne õppija, soovides saada uusi teadmisi ja oskusi, sidudes uue info juba olemasoleva õpituga. Et õppimine oleks tulemuslik, peab õppimine olema seotud juba tuttavate olukordadega, mida saab enda jaoks analüüsida ja seostada uute teadmiste ja oskustega. Õpetaja selgitab eelnevalt välja lapse varasemad teadmised ning oskused ning juhendab ja suunab last, luues õppimiseks soodsaks ja vajalikud tingimused. (Haridus- ja Teadusministeerium 2017) Lapse tervikliku arengu toetajaks on täiskasvanu, kes pakub lapsele neid võimalusi. Lapsekeskse

kasvatusteooria on Brotherus, Hytonen jt (2001. Ross; Õun jt 2017 kaudu) sõnul oma olemuselt lapsest lähtuv, milles me ei püüa last millekski või kellekski muuta vaid võtame last sellisena, nagu ta on. Lapse tegevusi on võimalik suunata paljude erinevate lähenemisviisidega. Õpetaja roll lapse arengus on lapse aktiivne toetamine. (Ross, Õun jt 2017: 11-13) Lapsed õpivad kõige efektiivsemalt läbi mängu, olles aktiivsed kaasalööjad (Kim 2020). Laps peab õppima ise otsustama, mõtlema argiasjadest positiivses võtmes; laps peab õppima enda eest ise vastutama. Täiskasvanu loob selleks lapsele sobiva keskkonna, kus on lapse jaoks turvalised piirid. Lapsekeskset kasvatust viisi arvestades arvestavad õpetajad laste erineva arenguga, nende iseloomudega, selgitavad välja laste vajadused ja huvid ning lähtuvalt sellele kohandavad õppekava laste vajadustest lähtuvalt. Kuna kõik lapsed on erinevad, siis on ka kasutatavad õppemeetodid erinevad, kus õpetajal tuleb juba oma olemasolevaid teadmisi loovalt rakendada. Õpetaja on lapse toetajaks tema arengus, valides õppimiseks ja mängudeks erinevaid õppemeetodeid. (Ross, Õun jt 2017: 11-13) Üha enam on hakanud lasteasutused rakendama oma õppetegevustes õuesõpet. On tekkinud arusaamad õuesõppe vajalikkusest lapse arengule, kus laps tunnetab juba varasest east olema üks osa loodusest, väärtustama loodust ja anda panus selle hoidmiseks. Kujundades lasteaia õpikeskkonna rohkete võimalustega, saame lasta lapsel areneda lastes tal vaadelda, katsetada, uurida, mõelda, analüüsida ja jõuda järeldusteni. Õues õppides saab laps kasutada oma kõiki meeli, olema füüsiliselt aktiivne, olema tervem. Meid ümbritsev keskkond on suurepärane võimalus viia läbi õppe- ja kasvatustegevusi õuesõppes. (Tuuling 2017: 97-98) Lasteasutuse õppe- ja kasvatuskorraldus lähtub õppekavas sätestatud eripärast, eesmärkidest, põhimõtetest ning riiklikus õppekavas kirjeldatud õpikäsitusest. Õppe- ja kasvatuskorralduse põhimõtetes mõtestatakse lahti ning tuuakse välja, kuidas toimub lasteasutuses õppimine ja õpetamine, mille keskmes on laps ja tema areng. Et see toetaks lapse arengut ja huve, lähtutakse erinevatest aspektidest. Kavandamisel võetakse arvesse laste individuaalsed võimed, nende eripära, vanust ja sugu, arvestatakse lapse tervisliku seisundiga ja võetakse aluseks lapse keeleline ja kultuuriline taust. Õpetaja ülesandeks on luua lapsele arengut toetav kasvukeskkond, kus laps saab teha oma valikuid milles õpetaja saab last suunata, õpetaja kaasab lapsi erinevatesse tegevustesse kavandamisel ja suunab lapsi tegevusi analüüsima. (Peterson 2009:19)

Õppe- ja kasvatustegevused toimuvad etappide kaupa (Joonis. 1). Tegevuse kavandamisel seatakse tegevustele eesmärgid, milleni laps peab jõudma. Seejärel viiakse kavandatu läbi.

Analüüsimise osas saab teha järeldused, kas ja kuidas kavandatu sai läbi viidud ja seejärel toimub hinnangu andmine ja lähtuvalt tegevuse hinnangule kavandatakse edasised tegevused.

Joonis 1. Õppe- ja kasvatustegevuste korraldamise etapid.

Lasteasutuse õppekava on lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse alusdokumendiks, mille iga lasteasutus koostab riikliku õppekava alusel. Õpetaja arvestab õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel, lähtuvalt riiklikust õppekavast, lapse arengutasemega, lapse vanusega ja tema huvidega. Õppesisu valikul lähtutakse põhimõttest – lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale, mis muutub lapse kasvades ja arenedes. (Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava 2008)

Lasteaia õppekava on igal lasteaial omamoodi. Küll aga peab õppekava sisaldama õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgi, tegevuste sisu ja mahtu ning määrama ära ajalise korralduse. Õppekavas peavad olema välja toodud lapse arengu hindamiseks koostatud põhimõtted ning välja toodud oodatavad pädevused mis laps on omandanud õppekava läbimisel. Õppekava koostab iga lasteasutus ise oma lasteaiale, mis peab toetama lapsevanemaid lapse kodusel kasvatamisel ja arendamisel.

Kuna Eestis ei ole lasteasutuses käimine ja alushariduse omandamine kohustuslik, siis lasub ka lapsevanemal kohustus lapse alushariduse tagamine. Riikliku õppekava (2008) õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärgis on välja toodud kodu ja lasteasutuse vahelise koostöö vajalikkusest lapse mitmekülgse ja järjepideva arengu tagamiseks.

Rajamets (2014) on oma lõputöös uurinud lastevanemate omaosaluse hinnangut lapse hariduses. Uuringu tulemusena selgus, et lapsevanemad hindavad lasteaiaõpetajate puhul koostöö juures kõige rohkem õpetaja positiivseid isiksuseomadusi ja seda kui palju näitab õpetaja omapoolset huvi. Nii tuleb uuringus välja, et lapsevanemate hinnangul on lasteaia ja pere koostöö kõige tähtsam õpetaja isiksus ja huvi. Samuti on eelnevalt uurinud Katrina Viirma (2013) oma bakalaureusetööga “Vanemate roll lapse koolivalmiduse tagamisel”. Uurimuse tulemused kinnitasid hüpoteesi, et vanemate arvates on lapse koolivalmiduse kujunemisel kõige tähtsam roll kodu ja lasteaia koostööl. Vanemate hinnangul lapse koolivalmiduse kujunemisel mängib rolli nii lasteaia kui kodu koostöö. Vanemate arvates on oluline, et nii kodu kui ka lasteaed jagaksid mõlemad vastust lapse koolivalmiduse kujunemisel ja lapse areng algab kodus, kus saab ta esmased oskused ja väärtused.

Haridus- ja Teadusministeeriumi välishindamisosakonna alushariduse peaekspert Tiina Peterson (2009) kirjutab lahti õppekava mõiste: “Lasteasutuse õppekava on õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, milles kajastuvad töötajate (pedagoogide, tervishoiutöötaja ja lasteasutuse majandamist tagavate ning õpetajaid abistavate töötajate) ja lastevanemate eesmärkide, põhimõtete ning õppe- ja kasvatuskorralduse kokkulepped”. (Peterson 2009:16)

Lapsevanem hindab õppekava ülesannet kui lapsele rahulolu tagamist. Heaolu tõlgendab iga lapsevanem erinevalt. Kelle jaoks on heaolu täisväärtusliku lapsepõlve tagamine, kellele ettevalmistus kooliks. Oluline on, et lapsevanem oleks osaline õppetegevuste planeerimisel ja viiks ennast õppesisuga kurssi. (Jürimäe, Treier 2008: 89)

On väga oluline, et lapsevanemad osalevad õppe planeerimisel ja on teadlikud õppesisuga, iga lapsevanema jaoks on tema laps eriline (Jürimäe, Treier 2008: 89).

1.3 Õppe-kasvatustegevuste korraldamine eriolukorra tingimustes

Kolmandas alapeatükis annab töö autor ülevaate nii koroonaviirusega seatud piirangutest kui ka õppe-kasvatustegevuse korraldamisest eriolukorra tingimustes ning alushariduse omandamise definitsioonidest erinevate autorite ning teoreetikute poolt. Samuti tutvustab autor infotehnoloogia kasutamist ning kodukontori rakendamist, mis aitavad luua uusi lähenemisi õppe-kasvatustegevuste korraldamisel ning toetavad lapse arengut.

Koroonaviiruse pandeemilise levikuga maailmas ja viiruse tõenäolise Eesti-sisese leviku laienemisega riigis, kuulutas Vabariigi Valitsuse kommunikatsioonibüroo teatel Vabariigi Valitsus välja 12. märtsil 2020 eriolukorra. Eriolukord kehtestati 1. maini 2020, Vabariigi valitsuse otsusega pikendati seda 17. maini. Lasteaedade ja lastehoiu lahtioleku ja töökorralduse otsustas kohalik omavalitsus või muu lasteaia pidaja. Selline hariduselu korraldus kehtis kuni olukorra muutumiseni. Meetmete vajalikkust hinnati iga kahe nädala järel. 16. märtsist läksid kõik koolid Eestis üle distantsõppele.

Haridus- ja Teadusministeeriumist kommunikatsiooniosakonna konsultant Aire Kolk (2020) andis edasi riigi juhised, kuidas peaksid lasteaiaid ümber korraldama oma tegevused. Lasteaiaid ja -hoiud pidid olema avatud vaid nii palju kui hädavajalik ja nii vähe kui võimalik. Lasteaia direktori koostöös kohaliku omavalitsusega, leidis kõige sobilikuma lahenduse, kõigi osapoolte suhtes. Tuli ümber korraldada harjumuspärased töökorraldused, lisaks tuli leida lahendus kuidas õpetada distantsilt kõiki vaneserühmaga lapsi sh koolieelikuid kooliks ette valmistada. (Kolk 2020) Oli raske ette mõelda, kuidas kavandada ja planeerida tegevusi, mis võivad piirangutega kaasneda. Õpetajatel oli vaja läbi mõelda kuidas veebipõhiselt läbi viia õppetegevused ja seda oskuslikult teha, kasutades selleks meediavahendust. (Kim 2020) Populaarne keskkond oli Zoom, mida eriolukorras kasutasid õpetajad suhtlusvahendina lapsevanematega. Zoom keskkonda kasutati arenguveestlusteks, õppe- ja kasvatustegevuste, lastevanemate koosolekute ning vestlusringide läbiviimiseks. Arenesid õpetajate digipädevused erinevate lahenduste leidmiseks, õpetajad tutvusid erinevate veebiplatvormidega ja rakendustega. (Mäesepp 2020) Eriolukorra ajal sai direktor õiguse välja selgitada lastevanemate seas, kes kui palju vajab lapsele lasteaia kohta. KOV-i kohustus oli tekkinud vajaduse tõttu tagama 24/7 oma haldusterritooriumil lasteaia ja -hoiu teenuse eriolukorra mõistes elutähtsal ametikohal (näiteks politsei, pääste, meditsiini jms) ja riigi kestlikuks toimimiseks hädavajalikel töökohtadel töötavatele vanematele (näiteks kommunaal- ja sotsiaalteenused, toiduainetetööstus, toidupood, transport jms). KOV pidi korraldama sellise teenuse pakkumise võimalikult kiiresti, hiljemalt 20. märtsiks. (Kolk 2020) Koolieelne lasteasutus lähtub riiklikust õppekavast, millest lähtuvalt "Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus" sättele, peab lasteasutus tagama õppe- ja kasvatustegevust õppeaastati, 1. septembrist kuni 31. augustini. (Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava 2008)

Mäesepp (2020) kirjutab Õpetajate Lehes Kohila Sipsiku lasteaia populaarsetest aabitsatundidest ja vestlusringidest ning kuidas leiti sobivad lahendused kriisi ajal toime

tulekuks, lähtudes lapse arengu toetamisest ja lapsevanemale toeks olemisest. Lisaks lahenduste leidmisele distantsõppeks, tuli õpetajatel ka tegeleda dokumentatsiooniga. Täendamist vajasisid arengumapid, mõelda koolivalmiduskaartide täitmisele, kui pole lapsi kelle kohta täita, ning mille põhjal teha õppeaasta kokkuvõtet jms. Lasteaiaõpetajate ettepanekul saatsid lapsed koos vanematega tehtud töödest pilte, mida jagati teiste rühma lastega. (Mäesepp 2020)

Tiina Vapper kirjutas 20. märtsi 2020 Õpetajate Lehes sellest, et 16. märtsist läksid kõik koolid Eestis üle distantsõppele. Lisaks suleti osades omavalitsustes ka lasteaiad ning tööle pandi vaid valverühmad, nii palju kui vaja ja nii vähe kui võimalik. Üldiselt olid paljud lasteaiad avatud, valverühmade näol. (Vapper 2020) Haridus- ja noorteameti alushariduse õppekava ja õppevara peaspetsialist Heli Mäesepp kirjutab oma artiklis, kuidas oli meedias kajastatud koolide toimetulekust ja hakkama saamisest. Koolid said igakülgset abi ja toetust, kuid lasteaiad jäeti tähelepanuta. Kajastust ei leidnud ka lasteaedade ja õpetajate hakkama saamisest ning sellest, kui palju panustati eriolukorras laste arengu toetamisele. (Mäesepp 2020) Pandeemia muutis haridusasutustes läbiviidavate õppe- ja kasvatustegevuste läbiviimist (Anghel 2020:1). Koostöö oskusele tuginedes, tuleb õpetajatel leida keerulistes olukordades lahendused, mis rahuldavad kõiki osapooli (Niiberg, Linnas 2007: 9). Eriolukord Eestis andis uue suuna õppe- ja kasvatustegevuste läbiviimiseks distantsilt. Lapsed jäid kodusõppele ja lapsevanemad võtsid endale kohustuse lapse arengu toetamise kodutingimustes. Kuu ja nädalaplaane koostati ja planeeriti selliselt, et lapsevanemal oleks tegevusi lihtne kaasa teha. (Mäesepp 2020) Õpetaja otsis lahendusi lapsevanema toetamiseks, pakkudes võimalusena lapsel kodus teha õppetegevusi õpetaja poolt antud ülesannete kaasabil. Bryan Ray (2017) on defineerinud kodust õpet, kui hariduse vormi, mis toimub kodus lapsevanema käe all. (Ray 2017) Veebiõpe on õppeprotsess, mis toimub distantsõppe vormis, läbi meediakanalite. Distantsõpe muutus 2020. aastal COVID-19 pandeemia tagajärjel üldlevinuks. Nende asjaolude tõttu oli veebipõhisel õpetamisel ja õppimisel alushariduse programmides hädavajalik roll, kuigi jätkuvad arutelud selle üle, kas väikelastele on kasulik puutuda ulatuslikult kokku info- ja kommunikatsioonitehnoloogiaga. (Kim 2020) Õppetegevused tuli mõelda lähtuvalt sellest, kuidas teha need selliselt, et oleks teostatav nii kontaktilt kui distantsilt. Laps nii kodus kui lasteaias pidi saama aktiivselt õppetegevusest osa võtta. Läbi tuli mõelda ka lastevanemate toetamisele, kes lastega kodus on, kuidas lapsevanem saaks kodus last suunata ja aidata oskuste omandamisel. (Mäesepp

2020) Lisaks distantõppele infotehnoloogia abil, tuli õpetajal planeerida tegevus ka neile lastele, kes käisid lasteaias kohapeal.

Riik ja kohalik omavalitsus peavad tagama võimalused kõigile hariduse omandamiseks (Koolieelse lasteasutuse seadus 2008). Lasteaed on kohustatud mistahes olukorras võimaldama hariduse omandamise oma lasteasutuses. Koolieelse lasteasutuse seaduse (2008) alusel on vallal ja/või linnavalitsusel kohustuse luua ja anda võimalus kõigile eelkooliealistele lastele (vanuses 1.5 kuni 7 a) lasteaiakoht. Koostöös lasteaiaga ja lastevanematega selgitab lasteasutuse pidaja välja kohta vajavate perede arvu, et võimaldada hariduse kätte saamist ka mistahes olukorra ajal. (Koolieelse lasteasutuse seadus 2008)

Eriolukord näitas lasteaedade toimimise vajalikkust, panustades riigi majandamise säilimisele. Oli selge, et kõigil lapsevanemal ei olnud võimalust jätta last üksi koju, samas kui lasteaed saab tagada lapsele järelevalve ja lahendaks olmemured. See oli vajalik neile lastele, kellel see võimalus kodus puudus ja lasteaed oli lapse jaoks parim variant. (Vapper 2020) Konkreetsed juhised oleksid aidanud lasteaednikel eriolukorras tööd reguleerida. Abi oleks olnud riigi ja piirkonna poolsetest selgitustest ja kokkulepetest. Lasteaednike töö tegi raskemaks teadmatus, kui kaua eriolukord kesta võib, sest planeerida oli vaja ka laste kohal käidavus. (Mäesepp 2020) Me ei saanud anda sellist õppetegevust nagu oli see enne COVID-19 algust, ega saanud pakkuda samu võimalusi, mis olid enne. Veebipõhine õpetamine nõuab erinevate ülesannete täitmist läbi planeerimise, selle rakendamise ja anlüüsimise. (Kim 2020) Ühe võimalusena on ühildada planeeritud õppetegevus distantõppes ja kohalkäidavatele lastele. Õpetaja saab distantõppes olevate lastega läbi viia õppetegevust live õppetegevuse vahendusel, milles osalevad kohal käivad lapsed. Brian Ray (2017) uuris Ameerikas läbiviidavat koduõpet ning toob oma artiklis välja tekkinud küsimuse, kas koduõppel olevad lapsed omandavad vajalikud oskused ja väärtushinnangud. Tuginedes kolmekümne aasta jooksul tehtud uuringutele, väidab Ray, et saab jah. Antud uuringud näitavad, et lapse sotsiaalsed väärtused ei halvene. (Ray 2017)

Juhtkond pidi mõtlema ohutuse peale ja riskigruppi kuuluvad õpetajad kodukontorisse saatma. (Mäesepp 2020) Õpetajatel, kes kuulusid riskirühma või olid mõnel muul põhjusel nõ kodukontoris, neile tuli leida võimalused kaugtöö korraldamiseks. Kodukontoris olevad õpetajad seisid olukorra ees, kus neil ei olnud harjumuspäraseid materjale, küll aga oli neil võimalus konsulteerida kolleegidega. Samas läks õpetajatel vaja häid tehnilisi teadmisi, mida kõigil aga ei pruugi olla. Julia Gerda Sokk on oma bakalaureusetöös välja toonud

uurimistulemused “Kaugtöö alustamise ja korraldamise COVID-19 pandeemiast tingitud eriolukorras”, kus ta uuris kas ja millised eelised ja puudused on kaugtöötamisel. Uurimistulemusena selgus, et kodukontoris on mugavam töötada, soovides ka edasi kodus tööd teha. Samas oli neid, kes soovisid naasta tagasi tööle. Välja tuli ka see, et tööl olles on töö efektiivsem, sest pole segavaid faktoreid. Samuti oli probleemiks tehnika, mis alt veab. Suhtlemiseks kasutati veebikeskkondi ja meilitsi suhtlemist. Lisaks oldi arvamusel, et kohapeal töötades on suhtlus kiirem, samas kui kaugtööl võib tekkida kommunikatsiooni probleeme ja osa infot võib kaduma minna. Malmö Ülikooli tudeng Temelkov (2019) uuris oma lõputöös alushariduse õpetajate ja vanemate arvamust tehnoloogia kasutamise kohta lasteaias. Temelkovi tulemustest selgus, et alushariduse õpetajad ja lapsevanemad peaksid rohkem leidma võimalust kasutada tehnoloogiat, et saavutada parem omavaheline igapäevane suhtlus.

Lapsi kaasates infotehnoloogia keskkonda, saame lastele võimaldada rohkem osa saada teda ümbritsevast maailmast, mis võimaldavad saada uusi teadmisi läbi helide ja piltide. Tänu visuaalsetele efektidele infotehnoloogias, saame sellele toetudes toetada lapse arengut. Üheks heaks õppimise allikaks on Youtube.com. Samuti on üheks lahenduseks õppimisel PowerPointi programm. Slaididele on võimalik panna infot, pilte, sõnu, helisid, animatsioone. Nii on õpetajal võimalus toetada lapsel PowerPointi abil jutustamisoskust ja eneseväljendusoskust, kasutades selleks pildiseeriaid erinevatel teemadel. Infotehnoloogiat kasutades on oluline õpetajal jälgida, et kasutatav toetab lapse arengut mitte ei pärsi seda. (Nugin 201: 87-88) Sügisel seatud õppeaasta eesmärgid, millest lähtuti õppe- ja kasvatustöös, jäid ühtäkki küsimärgi alla. Lasteaednikel tuli läbi mõelda kõik võimalikud võimalused, et lapsed omandaksid saamata jäänud oskused. (Mäesepp 2020) Tuli leida veebipõhised materjalid, mis toetaksid laste arengut, nende eale sobivad ning mis soodustavad laste osalemist ja õppimist. Erinevad veebilahendused annavad küll võimaluse lastega suhelda, aga see ei ole sama sotsiaalne suhtlemine, kui on seda näost näkku suhtlus. (Kim 2020) Kuu- ja nädalaplaane planeerides tuli järgida sügisel seatud eesmäärke, mis vajasisid täitmist (Mäesepp 2020). See oli ebatavaline kevad, mille jooksul toimusid erinevaid katsetusi ja tehti ka vigu. Kui me ei saa tagasi aega minna, mis oli enne COVID-19, siis muutub praegune olukord meile uueks reaalsuseks. Seega tuleb meil leida uusi võimalused distantstõppe läbiviimiseks veebipõhiselt ja hakata neid rakendama. (Kim 2020) Ka Anghel (2020) toob välja murekoha COVID-19 pandeemiaga kaasneva kodusõppe vajaduse suurenemise kohta. Seistes küsimuse ees, kuidas kõige efektiivsemalt toetada last ja vanemaid õppetegevustes eriolukorra ajal.

(Anghel 2020: 9) Lapsevanemad kasutasid lasteaia pakutavaid võimalusi, kes vähem, kes rohkem (Mäesepp 2020).

Mäesepp (2020) võtab distantsõppe perioodi kokku positiivses võtmes, et vaatamata raskustele leidsid lõpuks kõik lasteaiaid lahendused raske perioodiga toimetulekuks. Lasteaiaõpetajad ootasid tehtud töö eest tunnustamist ja selle rohkemat kajastamist.

1.4 Õpetaja õppe-kasvatustegevuste läbiviijana

Neljandas alapeatükis annab töö autor ülevaate nii õpetaja kutsestandardist, lasteaiaõpetaja rollidest kui ka õpetaja definitsioonidest erinevate autorite ning teoreetikute poolt. Samuti tutvustab autor õuesõppe metoodikat, mida eriolukorras rohkelt kasutati ning kuidas õuesõpet kasutada piirangutest tingituna laste arendamiseks ja õppetegevuste läbiviimiseks.

Lasteaednike tööd reguleerib koolieelse lasteasutuse seadus, millest lähtuvalt on lasteaed perekonna toetaja ning panustab lapse arengusse (Mäesepp 2020). Kirk ja Jay (2018) soovivad luua lapse arenguks keskkond, mis toetab mängu ja suhete loomist. Õpetaja peaks laste tegevustes osalema ning osata märgata laste omavahelist suhtlust emotsionaalsel ja sotsiaalsel tasandil. Igapäevastes situatsioonides suudavad lapsed omavahel suhelda loomulikus vormis ja õpetajal on hea võimalus hinnata laste emotsionaalset ja sotsiaalset arengut. Õpetaja peaks olema lapse tegevustes aktiivne osapool terve päev, mitte ainult planeeritud õppetegevustes, sest laps omandab teadmisi terve päeva jooksul. Selliselt on õpetajal võimalus märgata ja pakkuda abi, nendes emotsionaalsetes ja sotsiaalsetes valdkondades, kus laps vajab enam tuge. Õpetaja osalus lapse tegevustes toetab sotsialiseerumist ja toetab lapse arengut.

Eriolukord Eestis andis lasteaia õpetajatele suurepärase võimaluse kasutada oma õppe- ja kasvatustegevustes rohkem õuesõpet. Lähtuvalt kehtestatud reeglitele, kus pidi hoidma distantsi inimeste vahel, on õu suurepärase koht vahemaade hoidmiseks, laste arendamiseks ja õppetegevuste läbiviimiseks.

Kui õpetaja on valmis ja soovib lastega läbi viia õuesõpet, siis ei ole probleem kasutusele võtta õuesõppe metoodikat. Õuesõppe peamine eesmärk on, et õppimine toimuks läbi vahetu kogemuse, kus laps saab ise kaasa teha ja oma kogemusi teistega jagada. Antud eesmärk

toetab riiklikus õppekavas välja toodud üldist eesmärki - laps hakkab teda ümbritsevat keskkonda mõistma. Ümbritsev keskkond on lapse arengu jaoks väga oluline, kus ta saab uurida ja kogeda. (Tuuling 2017: 116) Koolieelse lasteasutuse õpetaja tegevused on välja toodud õpetaja kutsestandardis (2019). Seda aluseks võttes selgitab õpetaja välja rühma ja õppija õpioskuste ja õpimotivatsiooni taseme ning arvestab neid õpieesmärkide seadmisel ja tegevuste planeerimisel (Kutsestandard 2019:3). Iga laps on erinev. Nii Montessori kui Vögotski (Jürimäe, Treier 2008: 70 kaudu) on väitnud, et laps õpib kõige paremini uusi teadmisi siis kui ta on koos teiste omavanustega või koos täiskasvanuga olles. (Jürimäe, Treier 2008: 70) Õpetaja kogub koostöös kolleegidega õppeprotsessist infot ja uurib võimalusi, kuidas toetada õppija terviklikku arengut ja valmisolekut õppimiseks; kasutab arenguestlusi õppija arengu toetamiseks. Õpetaja valib lähtuvalt õpieesmärkidest ning õppija arengutasemest sobiva õpivara, mis võimaldavad tõhusalt saavutada õpieesmärgi. (Kutsestandard 2019:3)

Õuesõppe planeerimisel lähtub õpetaja kolmest osast, mida ta kasutab ka teistes õppe- ja kasvatustegevuses: tegevuse kavandamine, õpitava täideviimine ja õppetegevuse kokkuvõte. Planeerimisel lähtub õpetaja eesmärkide püstitamisest, mis toetaksid laste arengut; milline on õpetatava sisu ning silmas pidama lapse vajadusi. Seejärel koostab õpetaja õppe- ja kasvatustegevuse kohta tegevuskava, milles on üks kindel õpiülesanne. Oma tegevused peab õpetaja eelnevalt hästi läbi mõtlema, lähtuvalt sellest, et seda saab õues efektiivsemalt õpetada kui siseruumides. Tehes õuetegevuse sisukaks ja laste jaoks huvitavaks, saame olla kindlad, et laps teeb hea meelega tegevusi kaasa. (Tuuling 2017: 105-108)

Koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava (2008) määruse kohaselt on õpetajatel konkreetsed õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid ja põhimõtted. Lähtuvalt riiklikust õppekavast on õpetaja kohustus toetada lapse arengu, loovust, õpetada läbi mängu. Kirk ja Jay (2018) uurisid, kuidas lasteaias õpetajad toetavad igapäevaselt laste sotsiaalset ja emotsionaalset arengut. Uuringust selgus, et laste sotsiaalset ja emotsionaalset arengut toetab last ümbritsev keskkond, mäng ja suhted. Ühe aspekti nõrgem olek või selle puudumine, mõjutab ülejäänuid ja pärsib lapse arengut. Õpetajal tuleb märgata ja toetada erivajadustega last, sealhulgas andekat last; panustada kodu ja lasteasutuse vahelisse koostöösse ning teha koostööd lapsevanemaga lapse arengu toetamiseks; anda enda panus lasteasutuse õppekava koostamisel ja arendamisel. (Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava 2008)

Koostöö ja juhendamise tugevusenäitajad õpetaja kutsestandardis (2019) kehtestavad, et õpetaja loob õppija ja lapsevanematega usaldusliku suhte; algatab ja teeb osapooltega (õppija, lapsevanem, kolleeg, tugispetsialist, kogukond jt) koostööd õppija arengu toetamiseks: kaasab aruteludesse, õppeprotsessi, haridusasutuse algatustesse ja tegevustesse; teavitab õppijaid ja lapsevanemaid õppekavast, õppe korraldusest, õpetamise ja õppimise põhimõtetest, väärtustest, selgitab osapooltele haridusvaldkonna uuendusi; annab õppija edenemise kohta tagasisidet õppijale ja lapsevanematele; kaasab aktiivselt lapsevanemaid õppija arengut puudutavate otsuste tegemisse ja nende rakendamisse, sh kodustes õppetegevustes haridusasutusest saadava info alusel; juhendab lapsevanemaid õppimist toetava kodukeskkonna loomisel ja õppija õpioskuste arendamisel; jagab lapsevanematele tõenduspõhiseid õppimis- ja õpetamisalaseid materjale (artiklid, raamatud, veebimaterjalid jm). (Kutsestandard 2019:4)

Lasteaiaõpetaja rollid, mis on sätestatud riiklikus õppekavas:

- toetab õppe- ja kasvatustegevusega lapse kehalist, vaimset, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut ning arvestab õppe-kasvatustegevuse kavandamisel ja läbiviimisel laste eripära, vanust, arengut ja huve;
- teeb koostööd lapsevanemaga lapse arengu toetamiseks ning loob lapsevanemale võimalused saada tuge ja nõu õppe- ja kasvatusküsimustes;
- kavandab paindlikud rühma õppe- ja kasvatustegevused, mis võimaldavad õpetajal teha vajadusel muudatusi; tegevusteks valib vajalikud vahendeid;
- loob soodsa keskkonna lapse arenguks ja sotsialiseerumiseks; tagades lapsele turvatunde ja eduelamuse (Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava 2008).

Õpetaja ei ole lasteaias vaid teadmiste edasi andja, vaid ta on terve õppeprotsessi looja ja kujundaja, luues laste kasvamiseks ja arenemiseks soodsad tingimused (Niiberg, Linnas 2007: 9).

Õppimise protsessis omandab laps uusi mõisteid, tähendusi, teadmisi ja omandab uusi oskusi. Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava on alusdokument, mille alusel planeerib õpetaja õppetegevusi ja seab eesmärgid, mis toetavad lapse arengut. Lapse arengu esmane õpetaja on lapsevanem, kuid arengu toetamisel on oluline roll õpetajal, kes loob suhteid nii lapse kui lapsevanemaga, kaasates lapsevanemat koostööd tegema. Viies lapsevanemat kurssi lasteaiaeluga, võimaldab lasteaiaõpetaja lapsel koos lapsevanemaga kaasa teha koduseid ülesandeid, pakkuda omapoolset tuge ja anda nõu kõigis õppe-kasvatusküsimustes.

2. UURIMUSE METOODIKA

Andmekogumismeetodiks oli intervjuu ja küsitlus. Ankeetküsitlus oli koostatud programmiga Google Forms. Intervjueeritavatega suheldi läbi lasteaia juhtkonnalt saadud kontaktide. Küsimustik edastati lapsevanematele intervjuus osalevate õpetajate kaudu.

Selle uuringu eesmärgi saavutamiseks kasutati kombineeritud lähenemisviisi. Lapsevanemate puhul kasutati anonüümset online küsimusi, kus oli kasutatud valikvastustega ja avatud vastustega küsimustikku. Õpetajate puhul kasutati suulist intervjuud.

Eesmärk oli välja selgitada Harjumaa kolme lasteaia näitel lasteaiaõpetajate poolt õppe-kasvatustegevuste läbiviimiseks kasutatud meetodid eriolukorra ajal ning lapsevanemate hinnang õppe-kasvatustegevuse korraldamisele eriolukorra ajal. Ankeetküsitlus andis vastused püstitatud uurimisküsimusele, milleks oli lapsevanemate hinnang kevadise eriolukorral (märts-mai) toimunud õppe- kasvatustegevuse korraldamise kohta. Intervjuu küsimused andsid vastused püstitatud uurimisküsimusele, milleks oli õpetajate hinnang kavandamaks õppe- ja kasvatustegevusi, lähtuvalt õppekavas seatud eesmärkidest, puuduolevate osaoskuste omandamiseks.

Uurimistöö tulemusena töötati välja soovitusel lasteaiaõpetajatele õppe-kasvatustegevuse korraldamiseks distantsilt.

2.1 Mõõtevahendid

Õpetaja arvestab õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel, lähtuvalt riiklikust õppekavast, lapse arengutasemega, lapse vanusega ja tema huvidega. Õppesisu valikul lähtutakse põhimõttest – lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale, mis muutub lapse kasvades ja arenedes. (Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava 2008) Uurimuses kasutatud kvalitatiivne lähenemisviis aitas intervjuus info kõige paremini kätte saada, kuidas hindavad õpetajad õppe-kasvatustegevuste planeerimist eriolukorra ajal. Õpetajatele oli uurimuses osalemine vabatahtlik ja neid teavitati töö eesmärkidest. Läbi viidi intervjuusid kümne õpetajaga. Õpetajatele koostati intervjuu 15 küsimusega. Küsimused olid jaotatud kolme ploki: esimesse ploki küsimustega uuriti korraldusliku poole kohta eriolukorras, teise plokki kuuluvate küsimustega püüti välja selgitada hinnangud õppe-kasvatustegevuste korraldusliku

poole kohta ja kolmanda plokki küsimustega uuriti koostööst kodu ja lapsevanematega eriolukorra ajal. Intervjuu küsimustega koguti infot õpetajate seas eriolukorras toime tulemisega.

Lapsevanemate kaasamine kodu ja lasteaia vahelisse koostöösse loovad parimad tingimused laste parimale arengule. Lapsevanemad on lapse esmased õpetajad, võttes selles töös appi lasteaia, kui oma partneri. (Jürimäe, Treier 2008: 200) Kombineeritud lähenemisviis aitas lapsevanemate ankeetküsitluse puhul info kõige paremini kätte saada, saamaks teada, millised olid lapsevanemate hinnangud õppe-kasvatustegevuste korralduse kohta, eriolukorra ajal. Ankeet koosnes 27 küsimusest (ka taustaandmed), millest 24 valikvastustega ja 3 olid avatud küsimused. Kaheksa küsimuse puhul oli kasutatud Likerti skaalat. Ankeetküsitluses tuli hinnata väiteid 5-pallilisel Likert tüüpi skaalal, vahemikus „1“ „ei nõustu üldse“ ja „5“ „nõustun täielikult“. Küsimustikus oli ka üheksa märkeruudustikku ning seitse valikvastustega küsimust. Valikvastustega küsimuste puhul oli võimalik lisada ka oma kommentaar. Saadud avatud vastuste andmete põhjal koostati kvalitatiivne sisuanalüüs. Küsimused olid jaotatud kolme plokki - esimesse plokki küsimustega uuriti eriolukorrast tingitud korralduste kohta lasteaias, teise plokki kuuluvate küsimustega püüti välja selgitada lapsevanemate hinnangud kevadise eriolukorral (märts-mai) toimunud õppe-kasvatustegevuse korraldamise kohta, kolmandasse plokki kuulusid üldandmed: laste vanus eriolukorra ajal, lapsevanema haridustase, kas vastanud on lapse ema, isa või keegi teine. Täidetud ankeete laekus 17. Saadetud ankeetküsitluste arv ei ole teada. Eesmärk oli välja selgitada lapsevanemate rahulolu õppe-kasvatustegevuse korraldusliku poolega distantsõppe ajal nende endi hinnangul. Eesmärk oli välja selgitada lapsevanemate rahulolu hinnang distantsõppe ajal (märts-mai 2020) õppe- ja kasvatustegevuse korraldusliku poole kohta.

2.2 Uurimisprotseduur

Sügis 2020 lepiti kokku kahe maakonna kolme lasteaia ning oma nõusoleku andsid, direktorite vahendusel, 17 lasteaiaõpetajat. Lepiti kokku, et õpetajatega toimub intervjuu, lapsevanematele saadetakse õpetaja poolt ankeetküsitlused ning lastega teeb üliõpilane miniintervjuu lasteaia ruumides, mis on laste jaoks turvaline keskkond. Uued piirangud kehtestati 2021, lasteaiaid vältisid üleliigseid kontakte, võõraid majja ei lastud, lasteaia asutused järgisid ettekirjutusi. Esialgne plaan oli intervjueerida ka lapsi. Koostatud olid

küsimused lastele, intervjuu läbiviimiseks. Uute piirangute puhul tuli läbi mõelda intervjuu läbiviimine nii õpetajate kui lastega distantsilt. Lastega intervjuude läbiviimine oleks jäänud rühmaõpetajate peale, kuna üliõpilane majja ei pääsenud. Paljud lapsed jäid koju, vanemaid lasteaedadesse ei lastud, lastega intervjuusid läbi viia ei olnud võimalik. Kokkulepped kaotasid kehtivused, enamus õpetajatest loobusid koostööst. Õpetajate töökoormused suurenesid ja lisakohustuste võtmisega suurenenuks õpetajate töömaht veelgi. Tuli leida uued lahendused, uued lasteaiad, kes on nõus koostööd tegema. Vaid üks lasteaed, kellega oli eelnev kokkulepe, nõustus uutel tingimustel osalema uurimistöös. Nõusoleku andsid veel Harjumaa kaks lasteaeda. Lepiti kokku intervjuu läbiviimise meetod. Õpetajad olid nõus oma rühma lapsevanematele edasi saatma ankeetküsitlused, küsimustiku täitmiseks. Seoses piirangute ja eriolukorraga, lastega intervjuu läbiviimisest loobuti. Intervjuu viidi läbi Harjumaa kolme lasteaia õpetajate seas märtsis 2021. Eelnevalt toimus pilootuuring, millega hinnati intervjuuküsimuste toimimist. Kokku tehti intervjuud 10 õpetajaga. Intervjuud toimusid veebipõhiselt (videokõne) ja vastused salvestati. Salvestuseks saadi õpetajatelt luba. Saadud vastused transkribeeriti, kasutades selleks TTÜ Küberneetika Instituudi foneetika- ja kõnetehnoloogia laboris välja töötatud veebipõhist kõnetuvastust. Ankeetküsitlused saadeti intervjuus osalenud õpetajatele märts 2021. Nõusoleku intervjuude läbiviimiseks ja ankeetküsitluste saatmiseks lepiti eelnevalt kokku lasteaedade õppealajuhatajatega ja direktoritega. Saadud tulemusi töödeldi hiljem Microsoft Exelis, mis on seotud Google Forms programmiga. Google Forms laekunud vastused koondusid samal hetkel ka Exeli tabelisse ning tabel koondandmetega ei lase vastanu isikut tuvastada, mis tagab vastajate anonüümsuse.

Uuringu tulemustes kasutati õpetajate põhjal koostatud intervjuude analüüsi. Küsimuste koostamisel toetuti bakalaureusetöö teooriale. Ankeet oli anonüümne. Õpetajate intervjuu vastuste puhul intervjuueeritavad kodeeriti nt Õ1, Õ2 jne. Küsitluses ei kajastatud vastajate ning digiseadmete andmeid. Uurimistöö läbiviimiseks vajalike ankeetide koostamisega alustati veebruaris 2021. Intervjuu ja ankeetküsitluste põhjal saadud tulemused koguti kokku, analüüsitud andmete põhjal koostati lasteaiaõpetajate ja lapsevanemate soovitusel, õppe-kasvatustegevuste korraldamiseks distantsõppes. Uurimus viidi läbi ajavahemikus 01.03.2021 - 05.04.2021.

2.3 Valim

Käesolevas uuringus kasutati sihipärast valimit. Valimisse kuulusid kolme Harjumaa omavalitsuse koolieelse lasteasutuse õpetajad ja uuringus osalenud õpetajate rühma lapsevanemad.

Uuringus osalesid õpetajad kolmest erinevast lasteaiast: esimene lasteaed - 2 õpetajat, teine lasteaed - 5 õpetajat, kolmas lasteaed - 3 õpetajat. Intervjuu küsimused olid suures laastus kogu lasteaia kohta, mistõttu täpsemaid andmeid õpetajate kohta ei küsitud. Eesmärk polnud välja selgitada iga õpetaja toimetulekut õppe-kasvatustegevuste korraldamisel, vaid üldiselt lasteaedades.

Uuringus osalenud lapsevanematest vastas uurimistöö küsimustele 15 ema (93,8%) ja 1 isa (6,3%), kellest 8 lapsevanemal (50%) oli kõrgharidus/rakenduskõrgharidus, 5 lapsevanemal (31,3%) keskeriharidus, 1 lapsevanemal (6,3%) kutseharidus, 1 lapsevanemal (6,3%) keskharidus ja ühel lapsevanemal (6,3%) kõrgharidus omandamisel.

Uuringus tuli välja, et eriolukorra ajal (märts-mai 2020) andsid lapsevanemad hinnangud oma laste põhjal, kellest sel perioodil oli 3-aastaseid 5 last (31,3%), keda toetasid 1 keskeriharidusega ja 4 kõrgharidus/rakenduskõrgharidusega lapsevanemat; 4- aastaseid 2 last (12,5%), keda toetasid 1 keskeriharidusega ja 1 kõrgharidus/rakenduskõrgharidusega lapsevanem; 5- aastaseid 7 last (43,8%), keda toetasid 2 keskeriharidusega, 1 keskharidusega, 1 kutseharidusega ja 3 kõrgharidus/rakenduskõrgharidusega lapsevanemat; 6- aastaseid 2 last (12,5%), keda toetasid 1 keskeriharidusega ja 1 kõrgharidus omandamisel lapsevanem.

3. UURIMISTULEMUSED JA ANALÜÜS

3.1 Õpetajate toimetulek õppe-kasvatustegevuse korraldusega eriolukorra ajal

Koroonaviirusest tingitud eriolukord, kus lasteaiad töötasid vajaduspõhiselt, puudusid õpetajatel juhised õppetegevuse korraldamiseks ning lasteasutustel tuli leida meetodid omandamata oskuste õpetamiseks. Uuringus selgitati välja õpetajate hinnang kavandamaks õppe- ja kasvatustegevusi, lähtuvalt õppekavas seatud eesmärkidest, puuduolevate osaoskuste omandamiseks.

Korraldusliku poole pealt vastas 5 õpetajat (50%), et lasteaed pandi kinni. Lapsed olid enamjaolt vanematega kodus või käisid valla suurimas lasteaias valverühmas. Õ1 vastas: *Meie saime ka aeg ajalt käia seal valla lasteaias tööl/.../Jagati ära nii-öelda valvekorrad, millised õpetajad, millisel ajaperioodil tööl peavad käima.* Õ2: *Käisime kordamööda valvelasteaias.* Õ8: *Olin sel perioodil kodus.* Õ9: *Saime aeg-ajalt käia valvelasteaias tööl.* Õ10: *Kahel esimesel nädalal olime kodus, hiljem oli võimalus olla tööl meie asutuse teises lasteaiamajas.*

Teine pool viiest õpetajast (50%) vastasid, et lasteaias avati paar valverühma. Õpetajad kandsid maski ja hoidsid distantssi. Õ5 vastas: *Lapsi võtsime vastu ukse peal, sest lapsevanemad ei tohtinud meile sisse tulla.* Õ3: *Kevadel direktor kontrollis iga lasteaias käiva lapse vanema tööl käimise või mitte käimise võimalusi.* Koju võimaldati jääda kõikidel töötajatel, kes kuulusid riskirühma või avaldasid selleks soovi. Õ7: *Õpetajad kes jäid koju/.../tegid oma kodutööd edasi kodust, tehes lastele tunde läbi zoomi.* Õ6: *Ei toimunud harjumuspäraseid valveid.* Intervjueeritavatest 8 õpetajat (80%) andis teada, et need kes olid kodus, linnavalitsus maksis palka neile kaheksakümmend protsenti palgast. Lasteaiad töötasid vajaduspõhiselt. Õ1: *Lasteaiakoht tagati kõigile lastele, kes seda vajasisid.* Õ2: *Meil oli avatud üks rühm valvelasteaias/.../kaks nädalat ei käinud ükski laps kohal. Siis kuni eriolukorra lõpuni käis meil tegelikult neli last.* Eriolukorra ajal tagati lasteaiakoht kõikidele lastele, kelle vanematel ei olnud võimalus neid koju jätta. Õ3: *.../lapsi käis vähe kohal.* Õ5: *Lasteaeda võeti vastu ainult eesliinil töötavate vanemate lapsi.* Õ9: *kes tahtsid said viia valla suuremasse lasteaeda lapsed.* Õ10: *Vanematel soovitati hoida lapsi kodus ja ainult äärmisel vajadusel lapsi lasteaeda tuua. Avatud olid mõned valverühmad.*

Korraldusi juhtkonnalt said õpetajad piisavalt, vajadusel oli õpetajatel alati võimalus helistada juhtkonna poole. Juhtkonna poolt saadi juhised kuidas lapsi vastu võtta, kuidas

lastevanematega suhelda. Anti juhendid enda kaitsmiseks, mis hetkel on vaja maski kanda, juhiseid käte desinfitseerimise kohta. Õ2: *Meil omavalitsus saatis mind põhimõtteliselt koju vähendatud palgaga/.../Kas tuge oli piisavalt, no tegelikult oleks võinud seda korraldada tõesti paremini.* Vastanutest kolm õpetajat hindasid omavalitsuse tuge, mis võimaldas õpetajatel olla kodus täis palga eest. Ülejäänud seitse õpetajat said võimalusel jääda koju vähendatud palgaga. Õ7: *Omavalitsus andis võimaluse olla kodus. Kes oli nõus, jäi koju kaheksakümne protsendilise palgaga. See oli kogu tugi, rohkem nad ei pakkunud midagi.* Õpetajate hinnangul oli eriolukorra ajal kõigil segadus kuidas kõigega toime tulla, ajapikku olukord paranes. Õ5 hinnangul: *Riik andis üksikasjalikud juhised eriolukorraga seoses, mis aitas teha vajalikke otsuseid ja õigesti tegutseda/.../riigi- ja kohalike omavalitsuste poolne tugi oli piisav.* Ülejäänud üheksa (9) õpetaja arvates riigi poolset tuge ei täheldatud. Otseselt nõu ja tuge riigilt ei saadud.

Intervjuudest tuli välja, tervise kaitsmiseks rakendati eriolukorra ajal ohutumaid viise, näiteks ei tohtinud lapsevanem lasteaia ruumidesse siseneda ning lasteaia alale tulles pidid lapsevanemad kandma maski. Õpetajate õlule jä laste riietamine majja saabudes ja lasteaiaist lahkudes. Õpetajad rühmas maski kandma ei pidanud vaid siis kui mindi üldkasutatavatesse ruumidesse. Ruume tuli tihti tuulutada ja desinfitseerima. Lapsi vastu õues või mindi uksele vastu. Õhtuti oldi õues ja anti lapsed õues üle. Õ1: *Meie lasteaias on hästi mugav, et igal rühmal on oma välisuks, seega me puutunudki kokku kellegagi. Sellega oldi juba riske hajutatud..* Õ3: *Tungivalt soovitati vanematel lastele järgi tulles lapsega mitte õuealale mängima jääda vaid koheselt lahkuda, et vähendada inimassi tekkeid.* Kontakte vähendati lasteaedades miinimumi peale. Samuti said kõik õpetajad korralduse haigusnähtudega laste puhul, kuidas sellisel juhul käituda.

Niisiis õpetasid õpetajad eriolukorra ajal lapsi kõigis vanusegruppides, alates kolmandast eluaastast kuni koolieelikuteni ning vastanutest 5 õpetajat (50%) planeerisid õppe- ja kasvatustööd tavapäraselt lähtudes riiklikust õppekavast. Õppe- ja kasvatustegevusi korraldati eriolukorra ajal nii kontaktelt kui ka distantsil, kasutades selleks erinevaid keskkondi: Zoom keskkonnas, Facebook live ülekandena, eliis keskkonnas riputati erinevaid ülesandeid, ülesannete edastamiseks kasutati ka Gmail keskkonda. Õ5: *Toimus tavapärane õppe- ja kasvatustegevus kontaktõppena, kuid lisaks kanti läbi veebikeskkonna ka kodustele lastele õpet üle. Liikumis- ja muusikatunnid toimusid õues.* Õ7: *.../Tegime sellised kodused ülesanded, kus õpetajate näitas ette ning lapsed tegid kodus järgi. Ja iga päev oli uus ülesanne zuumitunnis.* Teised 5 õpetajat (50%) rääkisid, et nemad õppe- ja kasvatustööd läbi

viima ei pidanud, kellest kaks õpetajat omal algatusel tegid oma rühma lastele tegevusi ja saatsid lapsevanematele. Õ2 selgitas: *Õues tegime nii-öelda väikest õppetööd, aga me ei pidanud midagi planeerima, oli selline vabaõpe/.../Vabatahtlikult proovisin enda rühma lastele läbi Facebooki saata mõningaid ülesandeid. Kahjuks osalus oli nii väike ning siis ma sain aru, et sellega ei ole nagu mõtet tegeleda sellega, kuna keegi ei tahagi osaleda. Õ1: Kontaktõpe toimus täpselt nii, kuidas õpetaja ise arvas/.../vabas vormis mingi tegevuse läbiviimine päeva jooksul. Hommikuring oli ka. See õpetaja kes parasjagu töö oli, siis tema otsustas, mida lastele õpetada. Eriolukorra perioodil lasteaedades enamasti nädalaplaane ei koostatud ega seatud eesmärgi, kuhu ja millise oskuse ni jõuda. Õ3: Eriolukorra alguses ei toimunud igapäevaselt õppetegevust. Hiljem hakkas toimuma nii kontakt- kui distantsõpe. Õ8: Õpe oli ainult lapsevanema õlgadel, ehk siis õpetajana tegin plaani lihtsustatuna ja laiemalt lahti kirjutades.*

Kaheksal õpetajal (80%) intervjuueeritavatest ei õnnestunud piiratud õppe- ja kasvatustegevustes lapsele individuaalselt läheneda. Õ3: *Distantsõppe puhul ei tea, kes ja kui paljud lapsed videosid vaatasid, kaasa mõtlesid ja tegid. Õ4: Ei õnnestunud, nii väikeste lastega ei ole võimalik läbi zoomi teha nii, et laps saaks kaasa rääkida. Õ5: Jätsin alati ruumi loovusele ja individuaalsusele. Kahel õpetajal (20%) õnnestus saavutada individuaalne lähenemine lapsele. Õ1: meil oli vaja nii-öelda lapse arengut hinnata ja teha lapsevanemaga arenguvestlus, kus me läbi zoom keskkonna arutasime lapse ja lapsevanemaga. Õ2: Üks lapsevanem kirjutas, et tema laps igatseb kõiki. Läbi Facebooki tegime väikse sellise videovestluse lapsega, nii umbes viis minutit. Laps siis näitas mulle mis tal toas on ja rääkis oma tegemistest. Oli põnev vestlus.*

Üheksa õpetajat (90%) vastasid, et viiruste vältimiseks kasutati õppetegevuste läbiviimisel rohkem õuesõpet ning tegevused toimusid igapäevaselt enamjaolt õues. Õ1: *Kuna meie lasteaed kasutab hästi palju õuesõpet, siis tavapärast kasvatustegevust õues õpetaja ei planeerinud. Õ2: Organiseeritud tegevusi ei olnud, küll aga situatsioonist sõltuvalt nt vaatlesime mingit pilli või arutasime mida võiks võtta järgmiseks huvitavaks tegevuseks. Õpetajad valisid tegevused mida saab teha nii tubastes tingimustes kui väljas. Õ9: Kuna olid väikesed lapsed, siis suuri asju õues ei teinud. Jälgisime loodust ja linde, lugesime jms. Õuesõpet planeerisid õpetajad, kes rohkem, kes vähem, aga enamasti viidi läbi õuesõpet, mida iga valdkonna puhul sai edukalt rakendada. Üks õpetaja (Õ8) vastas: Kuna lapsi ei olnud lasteaias, siis ei olnud ka võimalik õppetegevust läbi viia.*

Üldiselt saab kokkuvõtvalt öelda, et üheksal õpetajal (90%) õnnestus laste päevased toimetused organiseerida välitingimustesse. Samas toodi välja tegurid mis takistasid: halb ilm, laste ebasobiv riietus, laste hajuv tähelepanu võõras keskkonnas, vähene meeskond kellega õues olla. Üldiselt oldi vastustes positiivsed, tuues välja plussid: ilusad ilmad, varikatused, hästi läbimõeldud ja huvitavad tegevused köidavad lapsi, suur hoov, palju ruumi ja hästi palju looduskeskkonda, sportimis- ja liikumisvõimalused. Õ1: *Vitamiinipausid, mis meil olid, korraldasime õues.* Õ4: *Kindlasti oleks saanud paremini.* Õ9: *.../Meie küll millegi üle kurta ei saa.* Ühel õpetajal see ei õnnestunud, Õ8: *Ei olnud lapsi lasteaias, et seda teha.*

Õpetajad olid lapsevanemate jaoks olemas, kui lapsevanem vajab nõustamist või suunamist. Vaid 2 õpetajat (20%) arvas, et neile peredele, kes lastega koju jäid, otseselt tuge ei pakutud. Õ3 selgitas intervjuus: *Kuna olukord oli minulegi uudne ning ma ei leidnud viise kuidas mina saaksin neid toetada. Võib olla aitasid videotunnid lastevanematel lastele tegevust pakkuda.* Küll aga võimaldasid kõik õpetajad võimaluse osaleda lapsega zoomitunnis, jagasid infot, salvestasid veebikeskkonda igapäevaseid õppetegevusi. Õ2 kirjeldas: *Andsin lapsevanematele teada, et veebikeskkonnas on ülesanded. Osad ka kirjutasid, aitäh, et kindlasti teeme. Aga kui paljud seda tegid, ei tea. Abi ei palunud ka keegi.* Õ6: *Saatsin FB neile pilte ja tervitasime, tegime videotervitusi.* Õ7: *.../tegime võimaluse osaleda lapsega zoomitunnis/.../Samu tegevusi, mida tehti lasteaias olevate lastega.*

Sügisel seatud õppeaasta õppe- ja kasvatustöö eesmärgid said lasteaedades märtsiks enamjaolt täidetud. Õpetajad kasutasid lastevanemate juhendamiseks laste uute oskuste omandamisel erinevaid meetodeid. Õ1: *Oli rühma tegevuskava ja aastaplaan. Meil olid eesmärgid püstitatud mis edastasime lapsevanemale. Lisaks lisategevused, mida lapsevanem sai lapsega koos läbi viia.* Õ2: *Mingeid konkreetseid meetodeid ei olnud/.../Nt palusin pildistada lapsevanemal koos lapsega oma munadepühal tehtud toimetusi/.../see toimus kõige paremini/.../Arenguestlusi ei soovinud ükski lapsevanem teha.* Õ4: *Läbi interneti juhiste edastamisel, kas videotundide, live-tundide või kirjalikul teel.* Õ5: *Lapsevanemaid juhendasime oma laste arengut toetama läbi Eliis.ee keskkonnas olevate oodatavate pädevuste tabelite ja igapäevaste õppetegevuste kirjelduste ning läbi õppevideode.* Õ6: *Kevadel täitsime laste arengukaardid ja saatsime need vanematele. Kes soovis individuaalselt õpetaja käest küsida, nendega vestlesime. Andsime juhised, mida oma lapse juures arendada. Kasutasime oma rühma Gmail keskkonda.* Õ7: *Meil oli eliis.ee kõik üles kirjutatud. Vajadusel lapsevanemad võtsid meiega telefoni teel ühendust. Ühendust võeti keelelise osa suhtes, kui ei saadud ülesandest aru ja palusid tõlkimist. Siis aitasime*

lapsevanemaid. Õ8: Kuna lapsevanemad ei tundnud huvi, kuidas saaks lapse erinevaid oskusi arendada, siis piirdusime ainult nädalaplaani täitmisega ja juhiste andmisega. Õ10: Andsime vanematele soovitusi, mida lastega koos kodus teha võiks. Kahel õpetajal puudus võimalus lapsevanemaid juhendada. Õ3: Ma ei kasutanud otseselt midagi. Õ9: Väikestega me seda ei teinud.

Laste õpetamisel vajab lasteaiapoolset tuge, 8 õpetaja (80%) hinnagul, väga vähe lastevanemaid. Õpetajate vastustest tuli välja, et lapsevanemad ei pöördunud abi saamiseks lasteaiaga poole, ega tundnud huvi õpetamise seisukohast. Õ4: Need vanemad, kes pühendunult kaasa tegid kõiki õppe- ja kasvatustegevusi, nemad väga palju tuge ei vajanud. Ent väga palju oli neid vanemaid, kes ei pidanud lasteaiaga õppe- ja kasvatustegevusi piisavalt oluliseks, et neid üldse teha. Õ2: Kuigi ma üritasin nendega suhelda aktiivselt läbi Facebooki, oli näha, et kõigil on vist omad toimetused. Võib olla olid vanemad shokeeritud kõigest sellest. Kahe õpetaja väitel pöördusid lapsevanemad õpetaja poole abi saamiseks. Õ7: Nad küsisid nõu, kuidas oma last toetada, küsisid ka abi õpetamisega/.../Mina andsin neile suuna kätte, kuidas nad abi saavad. Sellist sain neid aidata. Õ7: No minu rühmas konkreetselt oli paar tükki.

Õpetajad hoidsid suhteid lastevanematega sotsiaalse distantseerumise ajal läbi erinevate keskkondade: Facebooki grupis, Messengeris ja Eliisis, Zoomis. Õpetajatest 9 (90%) suhtles lapsevanematega omal algatusel, pakkudes võimalusi lapse arengu toetamiseks, info edastamiseks, korraldusliku poole pealt juhiste andmiseks, õpetajad olid lapsevanemate jaoks olemas. Õ1: Koostasime meie rühmale lapsevanemale küsimustikku, mille lapsevanem ära täitis lapse arengu kohta. Kui lapsevanemal tekkis küsimusi või soovis seda arutada, siis lihtsalt läbi zoomi toimus meil kontakt. Aga seda kasutus ainult neli lapsevanemat. Ülejäänud täitsid küsimustiku. Õ6: Meie rühmas olid üksikud vanemad, kes vahest kirjutasid meile. Lastevanemate suhtlus lasteaiaga oli passiivne. Üks õpetaja (Õ10) andis intervjuus teada, et ta ei suhelnud kordagi lapsevanematega.

Intervjuude põhjal võib järeldada, et õpetajatel puudus täpne ülevaade lapsevanemate kohta, kes õpetajate pakutavaga kaasa tulid. Õ1: Arenguveestluste puhul tulid lapsevanemad kaasa sajabrotsendiliselt. Õ3: .../nägin ma, kui palju on ühte videot vaadatud. samuti nägin tulemusi, kui vanemad postitasid pilte laste töödest. Õ4: .../24 lapse lapsevanematest tuli kaasa 6.../ Õ5: Otsest arvu ei oska öelda, kuid enamus vanemaid kindlasti. Õ6: Me nägime eliisis, kui palju vanemaid pakutavaga kaasa tulid. See arv oli väga väike, ainult üksikud/.../Vaid paar vanemat, kes oma lapsed kaasasid ja saatsid meile

pildid/.../kahekümneneljast. Õ7: Enamus vaatasid, võib olla paar tükki rühmast tegid ka kaasa/.../Mõned postitasid oma tööd üles, mis nad tegid lastega. Õ8: Ma loodan, et ma eksin, kuid nähes laste tagasilangust/või arengu seiskumist nii käelistes tegevustes kui ka muudes aspektides, siis ma ei usu, et nad kasutasid seda võimalust, mis püüdsime lapsevanematele pakkuda. Õ9: Kuna me kodutööd ei andnud, siis ei tea seda. Õ10: Väga vähesed.

Vastustest selgus, et kaheksa (80%) õpetaja hinnangul ei pakutud lasteaias õpetajatele tasuta veebipõhiseid erialakoolitusi, millele oleks saanud toetuda õppetegevuste planeerimisel ja läbiviimisel. Õpetajad omavahel jagasid infot, kuidas võiks ja mida võiks teha. Õ1: *Ise pidime hakkama saama, kahjuks. Ja ei ole tegelikult siiamaani olnud mitte ühtegi selle teemalist koolitust.* Õ6: *Ise õpetajad toimetasid, tegime nädalaplaane ja videotunde oma äranägemise järgi.* Õ7 selgituses tuleb välja, et alguses tuge ei olnud: *.../Meie oma juhtkond õpetas, et tehke läbi zoomi keskkonna, tehke see ja see. Nad selgitasid meile ilusti lahti.* Üks (10%) õpetaja andis teada, et ei ole sellega kursis ning üks (10%) õpetaja ei osanud vastata.

Eriolukorraga seoses tuli läbi intervjuude välja, et õpetajatel oleks soov saada tasuta erialakoolitusi, et vältida 2020 eriolukorras tekkinud olukorda, kui puudu jäi teadmistest distantsõppes õppe-kasvatustegevuste planeerimisel ja läbiviimisel. Lasteaias õpetajad oleksid eriolukorras (märts-mai 2020) soovinud saada rohkem tuge ja nõu nii juhtkonnalt, omavalitsuselt kui ka riigilt. Õpetajad toetusid oma senistele kogemustele, pakkudes lastele veebipõhiseid õppe-kasvatustegevusi. Lasteaednikud olid lapsevanemate jaoks olemas ning ootasid lapsevanematelt aktiivsemat koostööd lasteaiaga ja ning lastevanemate huvi osaleda koos lapsega distantstegevustes.

3.2 Lapsevanemate hinnangud õppe-kasvatustegevuse korraldusele eriolukorra ajal

Valitsuse kehtestatud määruse kohaselt oli 2020 aasta kevadel lasteaiad avatud ainult vajaduspõhiselt. Lasteaiad pakkusid õppe-kasvatustegevust distantsilt, võimaldades lastel omandada puuduolevad osaoskused. Uuringu abil saadi lapsevanemate hinnang kevadise eriolukorral (märts-mai) toimunud õppe- kasvatustegevuse korraldamise kohta.

Lapsevanematele korraldatud küsitluse alusel, millele vastas 17 lapsevanemat, selgus, et 12 lapsevanemat (75%) olid olukorra suhtes rahulikud. Siiski kaks vastanut (12,5%) olid sellest olukorrast segaduses ja üks vastanud lapsevanem ei tundnud meeleolu muutust, seoses selle otsusega.

Lapsevanematel tuli leida lahendus olukorra lahendamiseks eriolukorra ajal. Küsitluses selgus, et 9 lapsevanemat (56,3%) mõtles läbi võimalikud töökorraldused. Neli lapsevanemat (25%) leidis täiskasvanu, kes sai olla eriolukorra ajal lapsega ning 7 lapsevanemat (43,8%) mõtles läbi, kuidas lapse arengut sel perioodil toetada. Siiski üks lapsevanem (6,3%) arvas, et mõlemad lapsevanemad olid nagunii koos lapsega kodustest tingimustes ja üks lapsevanem (6,3%) vastas, et tema laps oli kodus, nagu tavapärasel ajal.

Eriolukorra ajal oli lasteaiaaegne laps, üheteistkümnest vastanust (68,8%), vanemaga (hooldajaga) kodus ning laps ei osalenud õpetajate organiseeritud õppetegevustes. Üks lapsevanem (6,3%) andis teada, et tema laps oli vanemaga (hooldajaga) kodus, kuid laps osales õpetajate organiseeritud õppetegevustes distantsilt. Ühe lapsevanema (6,3%) laps oli tavapäraselt lasteaia. Üks lapsevanem (6,3%) vastas, et tema koolieelik oli iseseisvalt kodus. Üks lapsevanem (6,3%) võimaldas lapsel õppetegevustega tegeleda peamiselt nädalavahetustel ning laps viibis eriolukorra ajal kodus. Üks lapsevanem (6,3%) andis teada, et neile lasteaia poolt õppetegevust ei pakutud, laps koos lapsevanemaga oli sel perioodil kodus. Üks vastanu jättis vastamata.

Lapsevanemad ootasid eriolukorra ajal lasteaia poolset toetust laste õppe korraldamiseks. Ühe lapsevanema vastuse põhjal ta sellel ajal lasteaia lehekülge ei külastatud, kus olid soovituslikud tegevused. Lapsevanem ei vajanud toetust ega olnud kursis, kas ja kuidas lapsevanemaid toetati. Üks lapsevanem oli teadlik, et eriolukorra ajal edastasid rühmaõpetajad erinevaid veebilehekülgi, mille kaudu oli võimalus last õpetada või printida välja ülesanded lapse arendamiseks. Ühe lapsevanema hinnangul toetust ei saadud, küll aga said nad ise hakkama. Ülejäänud neljateistkümne lapsevanema vastustest tuli välja, et toetust ei pakutud ning lapsevanemaid ei toetatud.

Väite puhul alushariduse kohta, eriolukorra ajal (märts-mai 2021) hindasid lapsevanemad lasteaia poolt antud juhtnööre ja soovitusi 5 palli skaalal, kus 1 - juhtnöörid olid ebaselged ja mõistmatud ning 5 - juhtnöörid olid selged ja loogilised. Juhtnööre pidasid selgeks ja loogilisteks 5 lapsevanemat (31,3%). Ebaselgeteks ja mõistmatuks pidas vastanutest 4 lapsevanemat (25%). Neli lapsevanemat (25%) hindas juhtnööre ja soovitusi 2- palliga ja 3 lapsevanemat (18,8%) hindas jagatud soovitusi skaalal 4- palliga. Üks lapsevanem jättis hindamata.

Väidete puhul eriolukorra ajal eelistas 10 last (62,5%) olla sel ajal kodus. Tavapäraseid lasteaiapäevi oleks vastanutest soovinud 4 lapsevanemat (25%). Üheksa lapsevanemat

(56,3%) väitis, et laps ootas kohtumisi lasteaiakaaslastega. Tavapärastest lasteaia päevadest tundis lapsevanemate väitel puudust 2 last (12,5%). Kolm lapsevanemat (18,8%) väitsid, et märkasid lapse ootust tavapäraste õppe-ja kasvatustegevuste järgi. Ühe lapsevanema (6,3%) laps käis eriolukorra ajal lasteaias ja lapsevanema väitel tundis laps ennast eriolukorra ajal lasteaias olles hästi. Ühe lapsevanema väitel tundis laps end kodus olles hästi, leides huvitavaid tegevusi. Küll aga oleks laps soovinud 1-2x nädalas veeta aega sõprade seltsis.

Väidete puhul, mis puudutas distantsõpet, väitis 7 lapsevanemat (43,8%), et distantsõpet ei olnud piisavalt ja üks lapsevanem (6,3%) väitis, et distantsõppes oleksid võinud olla rohkem erinevaid ülesandeid. Üks lapsevanem (6,3%) väitis, et tema lapsele distantsõpe ei sobinud. Distsantsilt antud õppetegevustesse suutis keskenduda üks laps kuid üks lapsevanem (6,3%) väitis, et tema muretses ise lapsele töövihikud, mida laps ebaregulaarselt täitis. Lisaks väitsid 3 lapsevanemat (18,8%), et distantsõpet ei toimunudki ja ühe lapsevanema (6,3%) väitel ei olnud sellel hetkel õpetaja õppetegevusi edastanud. Distsantsõppega ei puutunud kokku üks lapsevanem (6,3%), kuna tegeles ise tavapäraste tegevustega ning üks lapsevanem (6,3%) väitis, et kahjuks ei osanud lapsevanem sel perioodil ise veel päevaplaani korraldada, kuna lapsevanema enda tööd olid primaarsed. Küll aga oli antud lapsevanema väitel 2020 eriolukorra ajal edastatud ülesandeid piisavalt. Väidetele, et lapsele sobis distantsõpe, distantsõppes oli liiga palju ülesandeid ning laps sai oma eale ja võimetele vastavad ülesanded, ei väitnud ükski lapsevanem.

Väidete puhul mis puudutas koostööd ja õppetöö korralduslikku poolt eriolukorra ajal, väitis 2 lapsevanemat (14,3%), et olid rahul alushariduse korraldamisega ning 5 lapsevanemat (35,7%) väitis, et olid rahul lasteaia ja kodu vahelise koostööga. Üks lapsevanem (7,1%) väitis, et kontaktõpe sujus lasteaias hästi ning kuue lapsevanema (42,9%) väitel suutsid lapsevanemad distantsõppe ajal piisavalt toetada oma lapse arengut. Lasteaias toimuva õppe järele ei tundnudki üks lapsevanem (7,1%) vajadust. Kahe lapsevanema (14,3%) väitel alushariduses õpet ei toimunud ja distantsõpet ei korraldatud. Hästi toimiva õpetaja ja koduvahelise koostöö kohta väited puudusid ning üks lapsevanem (7,1%) väitis, et lapsi solgutati ühest kohast teise, lisaks erinevad õpetajad jms. Ühele lapsevanemale (7,1%) sobis, et lasteaiad ei andnud soovitusi/ideid kuidas lapsega kodus “õppetegevusi teha”, kuna lapsevanem oli ise õpetaja ja sai ise hakkama.

Laste uute oskuste omandamise kohta kodus, sai lapsevanem hinnata lapsevanemate metoodilist juhendamist lasteaia poolt 1- tegutses minimaalselt, 5 - andis endast maksimumi.

Minimaalselt hindas lasteaiapoolset juhendamist 8 lapsevanemat (50%) ja maksimumiga hindas juhendamise poolt üks lapsevanem (6,3%). Neli lapsevanemat (25%) hindas 3-palliga, 3 lapsevanemat (18,8%) hindas 4-palliga, 2-palli skaala hinnangud puudusid.

Õppekogemust eriolukorra ajal (märts-mai) hindas tavapärasest negatiivsemana 4 lapsevanemat (25%) ja tavapärasest positiivsemana üks lapsevanem (6,3%). Viie palli skaalal, kus 1-tähendab negatiivsemana ja 5-tähendus positiivsemana, hindas 2-palliga õppekogemust 3 lapsevanemat (18,8%), 3-palliga hindas 4 lapsevanemat (25%) ning 4-palliga hindas õppekogemust 4 lapsevanemat (25%).

Distantsõppes hindas lapse arengut halvemini 5 lapsevanemat (31,3%), kellest ühel oli kutseharidus; kolmel kõrgharidus/rakenduslik kõrgharidus; ühel lapsevanemal keskeriharidus. Ühe kõrgharidusega lapsevanema (6,3) hinnangul arenes laps distantsõppes paremini. Viie palli süsteemis hindas 2-palliga 2 lapsevanemat (12,5%), 3-palliga 7 lapsevanemat (43,8%) ning 4-palliga hindas lapse arengut üks lapsevanem (6,3).

Küsimuste tekkimisel ja soovist arutada lapse arengu ja kasvu teemal, ei teadnud 4 lapsevanemat (25%), kelle poole pöörduda. Samas oli 7 lapsevanemat (43,8%) sellest teadlikud ning 4 lapsevanemat (25%) hindas, et said pöördumisel arutada. Kaks lapsevanemat (12,5%) ei saanud kellegagi arutada ja üks lapsevanem (6,3%) ei tundnud vajadust, küll aga oli teadlik, kelle poole oleks saanud vajadusel pöörduda.

Võrreldes eriolukorra (märts-mai) õppekvaliteeti tavaolukorraga hindas 3 lapsevanemat (18,8%), et see langes ning mitte keegi ei vastanud, et õppekvaliteet tõusis. Viie palli süsteemis hindas 2-palliga 4 lapsevanemat (25%), 3-palliga 8 lapsevanemat (50%) ning 4-palliga üks lapsevanem (6,3%).

Kuus lapsevanemat (37,5%) hindas, et õppematerjale kasutati eriolukorra ajal tavapärasest vähem ja üks lapsevanem (6,3%) hindas, et õppematerjale kasutati tavapärasest rohkem. 2-palliga hindas 4 lapsevanemat (25%), 3-palliga 5 lapsevanemat (31,3%) ja 4-palliga ei hinnanud üksi lapsevanem.

Ühe kõrgharidusega lapsevanema (6,3%) hinnangul vähenes lapsevanemaks olemise koormus eriolukorra ajal. Kaheksa lapsevanema (50%) hinnangul, lapsevanema koormus suurenes, kellest kolmel oli kõrgharidus/rakenduslik kõrgharidus; kahel oli keskeriharidus; kahel oli keskeriharidus; ühel lapsevanemal kutseharidus. Viie palli süsteemis hindas

koormust 2- palliga üks lapsevanem (6,3%), 3- palliga 5 lapsevanemat (31,3%) ja 4- palliga üks lapsevanem (6,3%).

Õpetajate poolt sügisel seatud õppeaasta õppe- ja kasvatustöö eesmärgid said märtsiks (2020) enamjaolt täidetud. Lapsevanematest 4 lapsevanemat (26,7%), kellest kahel oli kõrgharidus/rakenduslik kõrgharidus; ühel keskharidus ja keskeriharidus hindasid, et eriolukorra ajal suudeti alushariduse eesmäärke täita. Peaaegu pooled ehk 7 lapsevanemat (46,7%), kellest viiel oli kõrgharidus/rakenduslik kõrgharidus ja kahel keskeriharidus leidsid, et eriolukorra ajal alushariduse eesmäärke ei täidetud. Oma hinnangut ei osanud öelda 3 lapsevanemat (20%) ja üks lapsevanem (6,7%) hindas olukorda toimivaks (va sotsiaalset suhtlemist), põhjendades alushariduse omandamist koostöiseks, kus vastutavad kõik osapooled nii lasteaed, kodu ja lapsevanemad.

Distantsõppeks kasutatavate vahendite (käeliste tegevuste vahendid, digivahendid jms) olemasolu kodustes tingimustes hindasid 10 lapsevanemat (62,5%), et enamjaolt olid vahendid kodus olemas ning ühe lapsevanema (6,3%) hinnangul on vahendeid alati kodus olnud ja neid oli piisavalt. Vastanutest 3 lapsevanemat (18,8%) hindas, et vahendeid enamjaolt kodus puudusid. Lapsevanematest 2 lapsevanemat (13,3%) ei saanud hinnata, kuna neil puudus distantsõpe.

Et kodustes tingimustes distantsõpet läbida, eeldas see internetiühendust. Vastanutest 9 lapsevanemat (60%) hindasid internetiühendust heaks, kuid kolme lapsevanema (20%) hinnangul ei olnud neil hea internetiühendus. Nii ja naa vastasid 2 lapsevanemat (13,3%) ning 1 lapsevanem (6,3%) ei hinnanud, kuna neil puudus distantsõpe.

Kodus, nutiseadmete kasutamisel distantsõppe ajal, vajab kahe lapsevanema (13,3%) hinnangul laps pidevalt lapsevanema abi ning kolme lapsevanema (20%) hinnangul, laps abi ei vajanud. 3 lapsevanemat (20%) vastas, et kuna distantsõppe tegevus oli sellisel kujul planeeritud kus digivahendeid ei olnud vaja. Kuna distantsõpe puudus, siis nelja lapsevanema (26,7%) hinnangul polnud nutiseadmeid vaja. Kahe lapsevanema (13,3%) hinnangul puudub lapsel nutiseade ning laps ei kasuta nutiseadmeid.

Enamjaolt pakuti eriolukorra ajal (märts-mai) lasteaia poolt organiseeritud õppe- ja kasvatustegevusi. Vastanutest 4 lapsevanemat (26,7%) väidab, et nad tegid ülesandeid valikuliselt. Üheskis tegevuses ei osalenud lapsevanemate väitel 3 lapsevanemat (20%). Üks lapsevanem (6,7%) väitis, et tema laps täitis ülesandeid hea meelega. Kuue lapsevanema (37,5%) väitel puudus distantsõpe ja lasteaia poolt ei pakutud mingit õpet ega ülesandeid.

Üks lapsevanem (6,7%) väitis, et ülesandeid ei antud ning lapsevanem pidi ise leidma viise, et lapsega õppida uusi asju ja pakkuma käelist tegevust. Ülesanded ja võimalused oli huvitavad ning pakutud ülesanded ja võimalused toetasid lapse arengut, väitis 2 lapsevanemat (13,3%). Üks lapsevanem (6,7%) väitis, et nad ei olnud pakutavaga ennast kurssi viinud.

Eriolukorra ajal (märts-mai 2020) oli sotsiaalse distantseerumise ajal suhete hoidmiseks erinevaid võimalusi. Vastanute väitel sai e-kirjade kaudu lasteaiaga ühenduses olla 6 lapsevanemat (37,5%) ning E-päeviku (Eliis.ee) vahendust kasutas 6 lapsevanemat (37,5%). Telefoni teel suhtlemist kasutas 3 lapsevanemat (18,8%). Facebooki vahendust kasutas 5 lapsevanemat (31,3%) ning sõnumeid (messengeri) kasutas suhtlemisel 3 lapsevanemat (18,8%). Kontakset suhtlust lasteaiaga esindajaga (õpetajaga) ning otse õpetajale FB kirjutamist kasutas 2 lapsevanemat (13,3%). Eriolukorra ajal ei pidanud 5 lapsevanemat (31,3%) suhtlust lasteaiaga vajalikuks.

Eriolukorra ajal võrreldes tava olukorraga võis vanematel tekkida suurem vajadus konsulteerida lasteaiaga õppe- ja kasvatusküsimustes. Vastanute seast 12 lapsevanema (75%) hinnangul ei olnud neil vaja konsulteerida lasteaiaga õppe- ja kasvatusküsimustes. Viie palli skaalal 2- palliga hindasid vajadust 2 lapsevanemat (12,5%) ning 3- palliga 2 lapsevanemat (12,5%). 4- palliga vastanuid ei olnud ja vastusega 5- palli ehk soovin konsulteerida, ei vastanud ükski lapsevanem.

Avatud küsimuse käigus, kus lapsevanem sai võrrelda distantsõppe õppe- ja kasvatustegevust tavapärase olukorraga, tuli välja lapsevanemate erinevad hinnangud. Hinnangud jagasin mitmesse kategooriasse: lapsevanemate hinnangul ei suudeta distantsõppega oma last piisavalt arendada, lasteaed ja professionaalsed lasteaiad õpetajad on pädevamad lapse arengut toetama, lasteaed ei pakkunud lapsevanemale võimalusi lapse arenguks distantsilt.

Vastuseid analüüsid võib öelda, et kodus ei suuda lapsed piisavalt keskenduda ja lapsevanematel puuduvad kogemused tegevuste läbiviimiseks. Lisaks puudus lapsevanematel aega sellega tegelemiseks ning suurenes nende töökoormus. Lasteaias õpitakse õppekava järgi, õpetaja suudab last arendada loovamalt, mängulisemalt, oskab läheneda individuaalselt, tavapärane õppevorm lasteaias toetab last rohkem. Lasteaiapoolseid ülesandeid ja tegevusi ei pakutud, distantsõpet ei olnud ning lapsevanem pidi ise oma lapse arendamisega hakkama saama.

Eriolukorraga seoses tuli läbi avatud küsimuse välja, et lapsevanemad omalt poolt loodavad, et eriolukord riigis lõpeb ja hindavad distantsõppe aega keeruliseks, küll aga saadi olukorraga

hakkama. Lapsevanemate hinnangul oli eriolukord lastele pigem puhkuse eest, küll aga tundsid lapsed puudust oma lasteaia kaaslastest ja meelelahutusest. Lisaks tuli vanemate hinnangul lastel endil leida tegevusi ja olema pidevalt üksinda, sest ka vanemad olid kodus kaugtööl. Lapsevanemad hindavad eriolukorda 2021 paremini planeerituna kui seda oli 2020 distantstil olles.

3.3 Arutelu

Kevadel 2020 riigis välja kuulutatud eriolukorras kehtestas Valitsuse määruse, mille kohaselt olid lasteaia avatud vajaduspõhiselt. Lapsevanemad mõtlesid rahulikult läbi lapse arengu toetamise võimalused. Lasteaednikel tuli läbi mõelda õppe- ja kasvatustegevused. Tuge ja juhiseid kohalikult omavalitsuselt ja juhtkonnalt organiseeritud õppe- ja kasvatustegevuste läbi viimiseks said õpetajad vähesel määral või puudusid need sootuks. Organiseeritud õppetegevusi kasutasid lapsevanemad väga vähesel määral. Eriolukorra ajal olid lasteaia õpetajad lastevanemate jaoks olemas, kuid lapsevanemate hinnangul ei pakutud distantsoõppe ajal lasteaia poolt piisavalt toetust õppe korraldamiseks. Koostöö ja õppetöö korraldusliku poolt hinnati vanemate poolt rahuldavaks. Tagasisidet koduse distantsoõppe läbimiste kohta tuli vähe. Lapsevanemad hindavad õpetajate tööd ja peavad neid professionaalseteks, kes on pädevamad laste arengu toetamisel. Õpetajad ootasid erinevaid koolitusi ja rohkem tuge eriolukorras õppe- ja kasvatustegevuste läbiviimiseks. Suurem osa lapsevanemaid hindas eriolukorras alushariduse eesmärkide täitmist ebaõnnestunuks.

Koolieelse kasvatus teoreetiku ja pedagoogi Fr. Fröbeli hinnangul oli lasteaed kasvatusasutus, mille eesmärgiks oli lapse võimete ja tundeelu arendamine, pakkudes lapsele elamusi ning läbi mille on lootust ka koduse kasvatus taset tõsta (Elango 1940; Jürimäe, Treier 2008: 150-153 kaudu). Ka tänasel päeval näevad lapsevanemad lapse arendamiseks väga suurt rolli lasteaial. Koostöö vanematega on äärmiselt oluline, et vanemad tunneksid end toetatuna. Õpetaja roll on kaasata lapsevanemaid koostööd tegema, et mõlemapoolselt toetada lapse arengut. Käesolev uuring näitas, et vanemad ei tunne piisavalt lasteaia poolset tuge. Aitaks individuaalne lähenemine, luues kontakt lapsevanemaga ning kaasates lapsevanemat kui lasteaia partnerit.

Õpetajad on kohustatud andma tuge kõigis õppe- ja kasvatusküsimustes nii lasteaias käivate laste vanematele kui kodus kasvavate laste vanematele, kes elavad antud piirkonnas (Niiberg, Linnas 2007: 9). Ükski lapsevanem ei hinnanud lasteaia poolt jagatavaid juhtnööre ning

soovitusi selgeteks ja loogilisteks. Lapsevanematel on õigus pöörduda nõu ja abi saamiseks õppe-ja kasvatustegevust puudutavates küsimustes õpetajate poole. Õpetajatel on hea võimalus koostöö soodustamiseks kasutada infovahetust vanematega, nii on ka vanematel võimalus olla kursis lasteaiaga ning õpetaja saab vajaduse ilmnemisel anda lapsevanemale tuge ja abi. Välja selgitada lapsevanemate ootused, küsimused ja ettepanekud õppe-kasvatustegevuste läbiviimise kohta.

Koostöö oskusele tuginedes, oskavad õpetajad keerulistes olukordades leida lahendusi, mis rahuldavad kõiki osapooli (Niiberg, Linnas 2007: 9). Lapsevanemate hinnangul ei õigustanud distantsõpe ennast, kuna lapsevanemad ei pea ennast piisavalt pädevaks võrreldes professionaalsete lasteaiatõpetajatega, ega pruugi laste arengut vajalikus matus tagada. Osad lasteaiad ei pakkunud lapsevanematele distantsõpet, suurendades lastevanemate koormust laste arengu toetamisel. Koduseid õpetajaid saab rakendada distantsõppe läbiviimiseks. Nii oleks töökoormus jaotatud ja lasteaias olevad õpetajad saaksid keskenduda kohapeal olevate lastega tegelemisele.

Tulenevalt õpetaja kutsestandardist on õpetaja õppija ja lapsevanemate suhete looja, millest lähtuvalt kaasab õpetaja aktiivselt lapsevanemaid lapse arengut puudutavate otsuste tegemisse ja nende rakendamisse sh kodustes õppetegevustes haridusasutusest saadava info alusel. (Kutsestandard 2019:4) Suhete hoidmiseks on hea kasutada ka mitteametlikke suhtluskanaleid. Ka õpetajate vastused kinnitavad, et suhtlemiseks kasutati erinevaid kanaleid. Üle poolte vastanud vanemate jaoks polnud probleem kodus lapse arendamine ning nad ei tundnud vajadust õpetajaga õppe-kasvatus teemadel konsulteerida. Kolmveerand vanematest ei tundnud vajadust õpetajaga õppe-kasvatus teemadel konsulteerimiseks.

Koostöös lasteaiaga ja lastevanematega selgitab lasteasutuse pidaja välja kohtade vajavate perede arvu, et võimaldada hariduse kätte saamist mistahes olukorra ajal. (Koolieelse lasteasutuse seadus 2008) Käesolevas uuringus kajastus pooltelt vastanud vanematelt saadud hinnang, et lasteaias mitte käimine mõjutas lapse arengut negatiivselt ja/või rahuldavalt. Piirangute periood tekitas õpetajate jaoks täiesti uude olukorra ja polnud võtta toimivaid valmislahendusi. Korraldused õpetajatele olid väga erinevad ning ka õpetajad ise toimetasid väga erinevalt. Koostada kriisiplaan suunavate juhistega sarnaseks eriolukorraks, mis toetab õpetajate juhendumist olukorras ja annab juhiseid toimivaks õppe-kasvatustegevuse organiseerimiseks ja läbiviimiseks. Võttes osa veebipõhistest tasuta eriala koolitustest, on õpetajal võimalik toetuda saadud kogemustele õppetegevuste planeerimisel ja läbiviimisel.

Kim (2020) soovib õpetajatel leida uusi võimalusi distantsõppe läbiviimiseks veebipõhiselt ja neid rakendada. Uurimus näitas, et vanemate toimetulek distantsõppe ajal oli väga erinev: osa tuli tavapärasest paremini toime ja teise äärmusena tundsid osad suurt tagasilööki. Võib öelda, et üldiselt oli õppe-kasvatustegevuste tase väga ebaühtlane, kuna õpe oli erinevalt korraldatud. Eritingimustes olid õpetajate ühised vestlusringid tohutu väärtusega, et saada tuge, jagada mõtteid, leida lahendusi. Neid saab korraldada kontaktivabalt veebis ning nii saavad osaleda ka need õpetajad, kes kontaktis ei soovi olla.

Veebipõhine õpetamine nõuab erinevate ülesannete täitmist läbi planeerimise, selle rakendamise ja anlüüsimise (Kim 2020). Lapsevanemaid, kes hindasid õppekogemust tavapärasest positiivsemaks oli alla veerandi vastanutest. Kolmandik peredest said õpetajate tööst kasu, täites osaliselt või täielikult antud õppeülesanded. Seega oli arvestatav osa vanemaid, kelle nimel tasus tehtud töö ära.

Kutsestandardile tuginedes juhendab õpetaja lapsevanemaid õppimist toetava kodukeskkonna loomisel ja õppija õpioskuste arendamisel; jagab lapsevanematele tõenduspõhiseid õppimis- ja õpetamisalaseid materjale (artiklid, raamatud, veebimaterjalid jm). (Kutsestandard 2019:4) Uurimusest oli näha, et osa infot läks vanematel kaduma ja/või ei jõudnud vanemateni. Suhtlemiseks on erinevaid kanaleid ja neid ka kasutatakse. Infokanalite paljusus võib tekitada olukorra, et ei eristata ametlikku infokanalit ja osa teabest võib kaduma minna. Oluline on määrata ametlikud infokanalid ja viia ka vanemad sellega kurssi.

Lapsevanemale on soovitatav ja kasulik viia ennast lasteaiaeluga kurssi ja luua lasteaiaiga hea kontakt, panustades nii lapse arengusse (Hiimäe, Kivisaar 2011: 138). Vanemad märkisid ka, et kodus oldud aeg oli lastele justkui puhkuseks. Vanemad olid hõivatud tööga või pidasid ennast mittepädevateks lapse õpetamiseks, mistõttu võiks lastega tegelemist veebi vahendusel pidada oluliseks. Õpetajad oleksid teataval määral kui veebilapsehoidjad, mis on osade vanemate jaoks oluline, et oma töid planeerida ja teha.

Üldiselt saab hinnata õppekogemust distantsõppe ajal rahuldavaks. Ka vanemad tajusid seda niimoodi hinnates õppekvaliteeti distantsilt tavapärasestunduvalt madalamaks. P. Kropp (Niiberg, Linna 2007: 111 kaudu) peab laste hariduse täiendajateks lapsevanemaid, kellel on selles oluline roll, võimaldades lapsele koduseid ülesandeid, muuseumide ja näituste külastamist, pakkudes lapsele erinevaid võimalusi.

KOKKUVÕTE

Alushariduse eesmärk on lasteaias ja kodus lapse arengu toetamine enne kooli astumist ning nii õpetajatel kui lapsevanematel tuleb luua soodsad tingimused lapse kasvamiseks. Lasteaed teeb koostööd lapsevanemaga, annab lapsevanemale lapse arengu küsimustes nõu ja tuge.

Käesolevas bakalaureusetöös saadud uurimistulemused näitavad kolme lasteaia õpetajate hinnanguid õppe-kasvatustegevuste kavandamisel eriolukorra ajal, lähtudes õppekavas seatud eesmärkidest ja laste puuduolevate osaoskuste omandamisest ning lastevanemate hinnanguid õppe-kasvatustegevuste korraldamise kohta eriolukorra ajal. Uurimistöö eesmärgiks oli välja töötada soovituselasteaiaõpetajatele õppe-kasvatustegevuse korraldamiseks distantsilt.

Uurimistöö käigus ilmnenu piirangud mõjutasid planeeritud valimit. Kui algselt oli kokkulepe saavutatud kahe erineva maakonna kolme lasteaia, milles kokku andis nõusoleku 17 õpetajat, siis peale 2021 kehtestatud piiranguid ja eriolukorra välja kuulutamist keeldusid kaks lasteaeda koostööst. Uued kokkulepped õnnestus saavutada kümne õpetajaga kolmest erinevast Harjumaa lasteaiast. Veebi vahendusel toimusid õpetajatega intervjuud, kokkuleppel juhtkonna ja intervjuus osalevate õpetajatega, saadeti õpetajate poolt lapsevanematele ankeetküsitlused. Vanemate vähesel osavõtu tagamaid ei õnnestunud välja selgitada. Uurimistöös kajastatud tulemusi mõjutas väike valim ja piiratud piirkond.

Edasiseks uuringuks võiks õpetajaid ja lapsevanemaid küsitleda peale teist koroonalainet. Lapsevanematel oleks võimalus võrrelda kahte erinevat olukorda omavahel ja anda oma hinnang. Õpetajad saaksid võrrelda kahte erinevat perioodi, läbi oma kogemustele toetudes ja hinnanguid andes. Lisaks küsida ka laste arvamust nagu esialgu oli planeeritud. Ülevaatlikuma hinnangu saamiseks suurendada valimit nii õpetajate kui lapsevanemate seas.

Kogemused tulevad ajaga. Olukorda ja ennast analüüsides on koostöö vanematega äärmiselt oluline, et vanemad tunneksid end toetatuna ja kaasatuna, panustades koostöös lasteaia lapse arengusse. Soovitused lasteaiaõpetajatele õppe-kasvatustegevuse korraldamiseks distantsilt:

- individuaalne lähenemine aitab luua kontakti lapsevanemaga ning kaasates lapsevanemat kui lasteaia partnerit saame toimiva koostöö;
- välja selgitada lapsevanemate ootused, küsimused ja ettepanekud õppe-kasvatustegevuste läbiviimise kohta;

- koduseid õpetajaid saab rakendada distantsõppe läbiviimiseks. Nii oleks töökoormus jaotatud ja lasteaia olevad õpetajad saaksid keskenduda kohapeal olevate lastega tegelemisele;
- koostada kriisiplaan suunavate juhistega sarnaseks eriolukorraks, mis toetab õpetajate juhendumist olukorras ja annab juhiseid toimivaks õppe-kasvatustegevuse organiseerimiseks ja läbiviimiseks;
- võttes osa veebipõhistest tasuta eriala koolitustest, on õpetajal võimalik toetuda saadud kogemustele õppetegevuste planeerimisel ja läbiviimisel;
- ühised vestlusringid tohutu väärtusega, et saada tuge, jagada mõtteid, leida lahendusi. Neid saab korraldada kontaktivabalt veebis ning nii saavad osaleda ka need õpetajad, kes kontaktis ei soovi olla;
- oluline on määrata ametlikud infokanalid ja viia ka vanemad sellega kurssi, et vältida infokanalite paljususe tõttu olukorra, kus osa teabest võib kaduma minna.

Uurimistöö tulemusena saadi lapsevanemate hinnang kevadise eriolukorral (märts-mai) toimunud õppe- kasvatustegevuse korraldamise kohta milles vanemad hindasid lasteaia poolt jagatud juhtnõure ebaselgeteks ja -loogilisteks, üldist õppekogemust distantsõppe ajal rahuldavaks ning toimetulekut distantsõppe ajal väga erinevalt. Vanemate hinnangul ei õigustanud distantsõppe ennast, kuna tase oli ebaühtlane või puudus distantsõppe sootuks. Käesolev uuring näitas, et vanemad ei tunne piisavalt lasteaia poolset tuge ning hindasid eriolukorras alushariduse eesmärkide täitmist pigem ebaõnnestunuks. Lisaks saadi uurimistöö tulemusena õpetajate hinnang puuduolevate osaoskuste omandamise kavandamist õppe-kasvatustegevustes lähtudes õppekavas seatud eesmärkidest, kus uudses olukorras puudusid valmislahendused, korraldused õpetajatele oli erinevad ning õppe-kasvatustegevusi korraldati väga erinevalt. Õpetajate poolt antud õppeülesandeid täitis osaliselt või täielikult kolmandik vanematest, mille hinnangul saab öelda, et õpetajate tehtud töö tasus ära. Käesolev uuring näitas, et õpetajatel puudusid kogemused, soovitud ja koolitused eriolukorras õppe- ja kasvatustegevuste kavandamiseks ja läbiviimiseks.

SUMMARY

“How kindergarten teachers cope with the organisation of teaching/education activities during the state of emergency, according to themselves and the parents, an example of three kindergartens.”

Basic education is a collection designed for children to thrive in everyday life and in school. It is a collection full of knowledge that can be acquired both in kindergarten and/or at home (Preschool Child Institution Act 1999). The curriculum is a basic document for education that supports the development of a child and is also flexible (National curriculum for pre-school children's institution, 2008. Ross; Apple and Others 2017:24). The goals that the child must reach are set during the design of study and education. The conclusions are drawn and evaluations are given via the analysis (National curriculum for pre-school children's institution 2008). It is important that parents participate in planning of the studies and are aware of learning content (Jürimäe, Treier 2008: 89). Based on the skills of cooperation, teachers can find solutions in difficult situations that satisfy all parties (Niiberg, City 2007: 9).

The rationale behind the choice of this Bachelor's Thesis was the importance of the issue in Spring 2020. The world was hit by a coronavirus and a state of emergency was announced in which educational institutions switched to remote studies. Kindergartens worked on a need-based basis, there was no guidance on how to conduct studies during the emergency, and educational institutions had to find new methods for teaching.

The aim of the thesis was to identify the methods used by kindergarten teachers during the pandemic. How the teaching and education activities were carried out in the three kindergartens in Harjumaa and how the parents assessed the organisation of learning and education activities during the state of emergency. To achieve the objectives of the bachelor's thesis the data were obtained from the law, the articles and literature related to the topic. Interviews and surveys were conducted.

The work consists of three parts. The first being the theoretical part, the second part outlining the methodology of the study and the third part is describing the results of the study and the analysis. In the theoretical part of the bachelor's thesis, the references were made mainly to the authors T. Niiberg, M. Linn, M. Jürimäe, J. Treier, M. Männamaa, I. Marats, E. Hiimäe, K. Kivisaar and others. 30 sources were used, 6 of which were in foreign languages.

The sample was the kindergarten teachers of three kindergartens in Estonia and the parents of the children whose teachers were participating in the study. A combined approach was used to achieve the objective. Methods were chosen that helped to get the best information. For teachers, the oral interviews were conducted to obtain their assessment about the planning of education and training activities during the state of emergency. For parents, an online survey with selective answers and open answers, was conducted to find out the parents' assessments of the organisation of learning and education activities during the state of emergency.

The parents' assessment of the organisation of the learning and education activities during the state of emergency in the spring (March-May) of 2021 was obtained. The results of the research reveal that the parents considered the guidelines given by the kindergarten staff unclear and illogical, confusing and inadequate. The overall learning experience at the distance-learning period was considered satisfactory and the coping experience was evaluated in very different ways. According to the parents, the distance learning did not justify itself, the level of the teaching was uneven or there was no distance-learning at all.

The parents felt they did not get enough support from the kindergarten. In conclusion the parents judged the achievement of basic educational objectives during the state of emergency rather unsuccessful. In a new situation, there were no ready-made solutions, there were different orders for teachers, and there were very different arrangements for learning and education. One third of the parents participated in the teaching tasks given by teachers, which concludes that the work done by teachers has paid off. This study showed that teachers had no experience, they had no clear guidelines, recommendations or training for conducting education activities during the state of emergency.

On the basis of the results of this research, the recommendations were drawn up for kindergarten teachers, how to organise the learning and education activities from a distance.

Keywords in research: learning and education, nursery, teacher, parent, co-operation, distance learning.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina Heidi Nurmela (sünnikuupäev: 21.08.1972)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose Lasteaiaõpetajate toimetulek õppe-kasvatustegevuste korraldamisega eriolukorra tingimustes nende endi ja lapsevanemate hinnangul kolme lasteaia näitel, mille juhendaja on Katrin saluvee,
 - 1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
 - 1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Narvas, 15.05.2021

KASUTATUD ALLIKAD

Alushariduse raamõppekava (1999) *Riigi Teataja* I 80, 737.

Anghel, D. (2020) Challenges of Homeschooling in Romania during Pandemic Times. *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*, 12 (2Sup1), 01-11, accessed November 25, 2020,

<https://doi.org/10.18662/rrem/12.2Sup1/284>

Eesti Vabariigi haridusseadus (1992) *Riigi Teataja* 12, 192

Hakkarainen, P. (2008) The challenges and possibilities of a narrative learning approach in the Finnish early childhood education system. Science Direct. *International Journal of Educational Research Volume 47, Issue 5*, accessed December 02, 2020 <https://doi.org/10.1016/j.ijer.2008.12.008>

Haridus- ja Teadusministeerium (2017) Õpikäsitusest ja selle muutumisest. *EU2017.EE*. https://www.hm.ee/sites/default/files/har_min_broshyyr_12lk_est_veebi.pdf (viimati vaadatud 19.11.2020)

Hiiemäe, E. Kivisaar, K. (2011) Mõista ja toeta oma last. *Lapse areng*. Tartu: Greif

Jürimäe, M., Treier, J. (2008) Tartu Ülikooli haridusteaduskond. Haridusuuringute ja õppekavaarenduse keskus. *Õppekavad ja lasteaed*. Tartu: Tartu Ülikooli kirjastus

Kim, J. (2020) Learning and Teaching Online During Covid-19: Experiences of Student Teachers in an Early Childhood Education Practicum. *International Journal of Early Childhood*. accessed November 22, 2020

<https://doi.org/10.1007/s13158-020-00272-6>

Kirk, G., Jay, J. (2018) Supporting Kindergarten Children's Social and Emotional Development: Examining the Synergetic Role of Environments, Play, and Relationships. *Journal of Research in Childhood Education*, 32:4, 472-485, accessed December 05, 2020

DOI:10.1080/02568543.2018.1495671

Kolk, A. (2020) Riik saatis lasteaedadele juhised tegevuse ümberkorraldamiseks. *Haridus- ja Teadusministeerium*.

<https://www.hm.ee/et/uudised/riik-saatis-lasteaedadele-juhised-tegevuse-umberskorraldamiseks> (viimati vaadatud 12.10.2020)

Koolieelse lasteasutuse seadus (1999) *Riigi Teataja* I 27, 387 (viimati vaadatud 25.10.2020)

Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava (2008) *Vabariigi Valitsus* 87. (viimati vaadatud 25.10.2020)

Kutsestandard (2019) Õpetaja V tase. *Hariduse kutsenõukogu*. (viimati vaadatud 20.10.2020)

<https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/exportPdf/10747319/> (viimati vaadatud 17.10.2020)

Lapse õiguste konventsioon (1991) *Riigi Teataja* 35, 428 (viimati vaadatud 25.10.2020)

Mäsepp, K. (2020) Eriolukorras eesliinil. Lugu sellest, kuidas lasteaiad eriolukorras toime tulid. *Õpetajate Leht*.

<https://opleht.ee/2020/08/%EF%BB%BFeriolukorras-eesliinil-lugu-sellest-kuidas-lasteaiad-eriolukorras-toime-tulid/> (viimati vaadatud 01.10.2020)

Männamaa, M., Marats, I. (2009) Lapse üldoskuste areng. *Üldoskuste areng koolieelses eas*. Toimet. Kulderknup, E. Tartu: Studium

Niiberg, T., Linnas, M. (2007) *Laps läheb lasteaeda*. Tartu: Atlex

Nugin, K. (2017) Toimet. Nugin. Keskkonna loomine. *Üldõpetuse rakendamine lasteaias*. Tartu: Atlex

Peterson, T. (2009) Koolieelse lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse korraldamine. *Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus*. Toimet. Kulderknup, E. Tartu: Studium

Rajamets, M. (2014) Lastevanemate hinnangud enda osalusele lapse hariduse omandamisel Valga maakonna linnade haridusasutuste näitel. *Magistritöö. Tartu Ülikool Sotsiaal- ja haridusteaduskond Haridusteaduste instituut*

http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/42335/rajamets_maila.pdf?sequence=1&isAllowed=y (viimati vaadatud 17.11.2020)

Vabariigi Valitsus (2020) Valitsus kuulutas Eestis välja eriolukorra 1. maini. *Valitsuse kommunikatsioonibüroo*.

<https://www.valitsus.ee/et/uudised/valitsus-kuulutas-eestis-valja-eriolukorra-1-maini> (viimati vaadatud 15.09.2020)

Viirma, K. (2013) Vanemate roll lapse koolivalmiduse tagamisel. *Bakalaureusetöö*. Tartu Ülikool.

https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/30915/viirma_katrina.pdf?sequence=1&isAllowed=y (viimati vaadatud 15.11.2020)

Ray, B. (2017) Scielo. A Review of research on Homeschooling and what might educators learn? *National Home Education Research Institute*. accessed November 22, 2020 doi.org/10.1590/1980-6248-2016-0009

Ross, L., Õun, T., Tuul, M. (2017) Lapsest lähtumine üldõpetuse alusena. *Üldõpetuse rakendamine lasteaias*. Toimet. Nugin. Tartu: Atlex

Sokk, J. G. (2020) Kaugtöö alustamine ja korraldamine COVID-19 pandeemiast tingitud eriolukorras. *Bakalaureusetöö*. Tartu Ülikool Sotsiaalteaduste valdkond. https://web-proxy.io/proxy/dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/67745/sokk_julia_ba_2020.pdf?sequence=1&isAllowed=y (viimati vaadatud 18.11.2020)

Temelkov, V. (2019) Parents' perception of technology in a Swedish kindergarten and technostress amongst preschool teachers. *Malmö Universitet*. <https://muep.mau.se/bitstream/handle/2043/28168/Vasil%20Temelkov.pdf?sequence=1&isAllowed=y>, accessed December 12, 2020

Tuuling, L. (2017) Õuesõpe-lõimitud aktiivse õppimise parim viis. *Üldõpetuse rakendamine lasteaias*. Toimet. Nugin. Tartu: Atlex

Vapper, T. (2020) Lasteaiad eriolukorras veel töötavad. *Õpetajate Leht*.
<https://opleht.ee/2020/03/lasteaiad-eriolukorras-veel-tootavad/> (viimati vaadatud 10.10.2020)

Veisson, M. (2017) Lapse areng ja õppimine. *Õppe- ja kasvatustegevus lasteaias*. Koost. Nugin, Õun. Tartu: Atlex

Õun, T., Nugin, K. (2017) Õppe-ja kasvatustegevuse valdkonnad. Koost. Nugin, Õun. *Õppe- ja kasvatustegevus lasteaias*. Tartu: Atlex

LISAD

Lisa 1. Intervjuu küsimused õpetajatele eriolukorra kohta

1. Kuidas oli korraldatud korralduslik pool (Kuidas tagati nende õpetajate ohutus, kes pidid tulema lasteaeda, ja võimaldati tööd riskirühma õpetajatele, kes pidid jääma koju, valverühmade avamine jms?)
2. Kui paljudele lastele tagati lasteaiakoht Teie lasteaias eriolukorra ajal?
3. Millist tuge ja nõu saite riigilt ja/või kohalikult omavalitsuselt? Kas seda oli piisavalt?
4. Kas rakendasite tervisele ohutuid viise (kontakti vähendamiseks lastevanematega) lasteaias laste vastu võtmisel eriolukorra ajal?
5. Mis vanuses lapsi Te eriolukorra ajal õpetasite?
6. Kuidas oli korraldatud õppe- ja kasvatustöö eriolukorra ajal, võimaldamaks õpet nii kontaktiselt kui ka distantiselt?
7. Kas piiratud õppe- ja kasvatustegevustes õnnestus distantiselt lastele läheneda individuaalselt?
8. Kas (ja kuidas) õpetajad kasutasid viiruste vältimiseks rohkem õuesõpet õppetegevuste läbiviimisel?
9. Kui hästi või halvasti õnnestus laste päevased toimetused organiseerida välitingimustesse?
10. Kuidas toetasite neid peresid, kes jäid lastega koju?
11. Sügisel seatud õppeaasta õppe- ja kasvatustöö eesmärgid said märtsiks enamjaolt täidetud. Milliseid meetodeid kasutasite lapsevanemate juhendamiseks, et nad saaksid toetada oma lapsi uute oskuste omandamisel?
12. Kas ja kui paljud vanemad vajasisid lasteaiapoolset tuge laste õpetamisel?
13. Kuidas toimus suhete hoidmine lastevanematega sotsiaalse distantseerumise ajal?
14. Kas olete kursis, kui palju lapsevanemaid tuli õpetajate pakutavaga kaasa?
15. Kas lasteaiaõpetajatele korraldati eriolukorra ajal tasuta veebipõhiseid erialakoolitusi, millele õppe- ja kasvatustegevuste planeerimisel ja läbiviimisel toetuda?

Lisa 2. Lastevanemate hinnang õppe-kasvatustegevuse korraldamise kohta eriolukorra ajal

Hea lapsevanem!

Käesoleva ankeetküsitlusega soovin teada saada Te hinnangut kevadise eriolukorral (märts-mai) toimunud õppe- kasvatustegevuse korraldamise kohta. Uurimistöö tulemusena töötan välja soovitud lasteaiaõpetajatele õppe-kasvatustegevuse korraldamiseks distantsilt. Ankeetküsitluse täitmiseks kulub aega ligikaudu 15 minutit.

Anonüümsus

Kogutud andmeid kasutatakse teaduslikel eesmärkidel. Andmed on konfidentsiaalsed ning esitatakse kodeeritud kujul.

Natuke minust

Olen Heidi Nurmela ning töotan Maardu lasteaed Rukkilill õppealajuhatajana. Õpin Tartu Ülikooli Narva Kolledži kolmandal kursusel "Koolieelse Lasteasutuse õpetajaks mitmekeelses õppekeskkonnas" erialal.

Käesoleva ankeetküsitlusega soovin teada saada lapsevanemate hinnangut kevadise eriolukorral (märts-mai) toimunud õppe- kasvatustegevuse korraldamise kohta. Uurimistöö tulemusena töötan välja soovitud lasteaiaõpetajatele õppe-kasvatustegevuse korraldamiseks distantsilt. Ankeetküsitluse täitmiseks kulub aega ligikaudu 15 minutit.

1. Milline meeleolu valdas eriolukorras valitsuse poolt kehtestatud teadanne, et lasteaed on avatud (märts-mai) vaid vajaduspõhiselt? Valige üks sobivaim vastus.

- ☐ võtsime asja rahulikult
- ☐ meie pere oli segaduses
- ☐ meie pere tabas paanika
- ☐ muu

2. Millised lahendused leidsite, eriolukorra ajal (märts-mai), olukorra lahendamiseks? Valige sobilikud variandid.

- ☐ Mõtlesime läbi töökorraldused

- ☐ Otsisime täiskasvanu, kellel oleks võimalik olla lapsega/lastega
- ☐ Mõtlesime läbi, kuidas lapse arengu toetamine hakkab välja nägema
- ☐ muu

3. Kus oli Teie lasteaiaaegne laps eriolukorra ajal peamiselt? Valige üks sobivaim vastus.

- ☐ tavapäraselt lasteaias
- ☐ vanemaga (hooldajaga) kodus, ei osalenud õpetajate organiseeritud õppetegevustes
- ☐ vanemaga (hooldajaga) kodus, laps osales õpetajate organiseeritud õppetegevustes distantsilt
- ☐ muu

4. Kas teie pere toetati laste õppe korraldamiseks eriolukorra ajal? Kui jah, siis tooge välja, millist abi pakuti lastevanematele/lapse hooldajatele?

Pikk vastuse tekst

5. Kuivõrd nõustute väitega alushariduse kohta, eriolukorra ajal (märst-mai 2020), lasteaia poolt antud juhtnööride ja soovitustega?

Juhtnöörid olid ebaselged ja mõistmatud 1 2 3 4 5 Juhtnöörid olid selged ja loogilised

6. Märkige eriolukorra ajal alusharidust puudutavad väited, millega nõustute.

- ☐ Minu laps eelistas olla kodus
- ☐ Oleksin soovinud tavapäraseid lasteaiapäevi
- ☐ Minu laps ootas kohtumisi lasteaiakaaslastega
- ☐ Laps tundis puudust tavapärastest lasteaiapäevadest
- ☐ Minu laps tundis ennast eriolukorra ajal lasteaias olles hästi
- ☐ Märkasin, et minu laps ootas väga tavapäraseid õppe- ja kasvatustegevusi
- ☐ muu

7. Märkige eriolukorra ajal alusharidust puudutavad väited, millega nõustute.

- ☐ Distantsõpet ei olnud piisavalt

- ☐ Minu lapsele sobis distantsõpe
- ☐ Minu lapsele distantsõpe ei sobinud
- ☐ Distantsõppes oli liiga palju ülesandeid
- ☐ Minu laps sai oma eale ja võimetele vastavad ülesanded
- ☐ Distantsõppes oleksid võinud olla rohkem erinevaid ülesandeid
- ☐ Minu laps suutis keskenduda distantsilt antud õppetegevustesse
- ☐ muu

8. Märkige eriolukorra ajal, alusharidust puudutavad väited, millega nõustute.

- ☐ Kontaktõpe sujus lasteaia eriolukorra ajal hästi
- ☐ Olin rahul alushariduse korraldamisega eriolukorras
- ☐ Suutsin oma lapse arengut distantõppe ajal piisavalt toetada
- ☐ Õpetaja ja kodu vaheline koostöö eriolukorra ajal toimus hästi
- ☐ Olin rahul lasteaia ja kodu vahelise koostööga eriolukorra ajal
- ☐ muu

9. Kuidas juhendas lasteaed lapsevanemaid metoodiliselt, et lapsel oleks võimalik omandada uued oskused kodus?

tegutses minimaalselt 1 2 3 4 5 andis endast maksimumi

10. Õppekogemus oli eriolukorra ajal (märts-mai)

tavapärasest negatiivsem 1 2 3 4 5 tavapärasest positiivsem

11. Minu laps arenes distantsõppes

halvemini 1 2 3 4 5 paremini

12. Teadsin, kelle poole pöörduda tekkinud küsimuste korral ja arutada lapse arengu ja kasvu küsimusi. Valige sobivad vastusevariandid.

- ☐ ei teadnud
- ☐ olin teadlik
- ☐ sain arutada

☐ ei saanud arutada

☐ muu

13. Õppekvaliteet eriolukorra ajal (märts-mai) võrreldes tavaolukorraga

langes 1 2 3 4 5 tõusis

14. Õppematerjale kasutati eriolukorra ajal tavapärasest

vähem 1 2 3 4 5 rohkem

15. Lapsevanemaks olemise koormus eriolukorra ajal

vähenes 1 2 3 4 5 suurenes

16. Kas eriolukorra ajal suudeti alushariduse eesmäärke täita? Valige üks sobivaim vastus.

☐ jah, usun küll

☐ ei oska öelda

☐ ei, ma ei arva nii

☐ muu

17. Kas teil oli piisavalt vahendeid (käeliste tegevuste vahendid, digivahendid jms) distantsõppeks? Valige üks sobivaim vastus.

☐ enamjaolt oli

☐ enamjaolt ei olnud

☐ muu

18. Kas Teil oli distantsõppe jaoks piisavalt hea internetiühendus? Valige üks sobivaim vastus.

☐ ei

☐ jah

☐ nii ja naa

☐ muu

19. Kui palju vajab laps Teie abi nutiseadmete kasutamisel? Märkige palun sobivad väited.

- ☐ jah, pidevalt
- ☐ jah, kuid harva
- ☐ ei vajanud abi
- ☐ oleks vajanud, aga mul ei olnud aega või võimalusi
- ☐ distantõppe tegevus oli sellisel kujul planeeritud, et see ei vajanud digivahendeid
- ☐ muu

20. Märkige eriolukorra ajal lasteaiaga poolt organiseeritud õppe- ja kasvatustegevusi puudutavad väited, millega nõustute.

- ☐ tegime kaasa kõik ülesanded
- ☐ tegime ülesandeid valikuliselt
- ☐ me ei osalenud üheski tegevuses
- ☐ laps täitis ülesandeid hea meelega
- ☐ ülesanded ja võimalused olid huvitavad
- ☐ me ei olnud pakutavaga ennast kurssi viinud
- ☐ ülesanded ja võimalused toetasid lapse arengut
- ☐ muu

21. Eriolukorra ajal saite olla ühenduses lasteaiaga (valige sobilikud variandid):

- ☐ telefoni teel
- ☐ e-kirjade kaudu
- ☐ Facebooki vahendusel
- ☐ sõnumite (Messenger) kaudu
- ☐ E-päeviku (Eliis.ee) vahendusel
- ☐ ei suhelnud üldse eriolukorra aja lasteaiaga
- ☐ lasteaiaga esindajaga (õpetaja) suheldes kontaktiselt suheldes
- ☐ muu

22. Kas lasteaiaga oli eriolukorra ajal suurem vajadus konsulteerida õppe- ja kasvatusküsimustes kui tavaolukorras?

ei olnud vaja konsulteerida 1 2 3 4 5 soovisin konsulteerida

23. Palun võrrelge distantsõppe õppe- ja kasvatustegevust tavapärase olukorraga

Pikk vastuse tekst

24. Kas soovite midagi lisada eriolukorraga seoses?

Pikk vastuse tekst

25. Te olete lapse:

- ☐ ema
- ☐ isa
- ☐ muu

26. Palun märkige oma haridustase:

- ☐ kõrgharidus/rakenduskõrgharidus
- ☐ keskeriharidus
- ☐ kutseharidus
- ☐ keskharidus
- ☐ põhiharidus
- ☐ muu

27. Teie laps oli kevadisel eriolukorra ajal:

- ☐ 3a
- ☐ 4a
- ☐ 5a
- ☐ 6a
- ☐ 7a

Aitäh vastamast!

Ma väga tänan, et Te leidsite aega ankeetküsitlusele vastamiseks. Kokkuvõtet uurimistöö tulemustest saate soovi korral meili teel, avaldades selleks soovi haidi.nurmela@gmail.com

